

ZADRUGAR

G L A S I L O
N A B A V L J A L N E
Z A D R U G E
U S L U Ž B E N C E V
D R Ž A V N I H
Ž E L E Z N I C
V
L J U B L J A N I
L E T O • X V I

8

V S E B I N A

GOSPOD MINISTER SOCIALNE POLITIKE IN NARODNEGA ZDRAVJA V GOZDU - MARTULJKU / ŠVEDSKO POTROŠNO ZADRUŽNIŠTVO / CILJI DANASNJE ZADRUŽNE VZGOJE / NAŠE OGNJIŠČE: SPOZNAJTE SE Z UČITELJICO SVOJEGA OTROKA / ZDRAVSTVO: NEOPRANO SADJE / RAZGLEDI: VALVASOR O ČEBELARJENJU / PISANO POLJE / LEPOSLOVJE: MAJSKA NOC ALI UTOPLJENKA / ZADRUŽNI VESTNIK / HUMOR / RESITEV NALOG IZ 7. STEV. — NOVE NALOGE

Obvestilo!

Obveščamo članstvo mariborskega okoliša, da so se preselile prodajalne iz Aleksandrove ceste št. 42 v novo stavbo v Cafovi ulici št. 5 poleg kino Uniona v Mariboru.

Obvestilo!

Članstvo obveščamo, da nam kljub vsestranskemu prizadevanju ni uspelo nabaviti namiznega olja; staro zalogo pa smo povsem razprodali. Na zalogi imamo le malo količino olivnega olja, katerega prodajo smo bili primorani omejiti. Izvolite to upoštevati pri bodočih naročilih.

Slive sveže

Pričetkom prihodnjega meseca bomo prejeli večjo količino prvovrstnih svežih bosanskih sliv. Pridelek sliv je letos mnogo manjši od lanskega in bo zaradi tega tudi cena višja. Slive bomo dobavljali le na podlagi predhodnih naročil, ki jih sprejemajo blagajne vseh naših špecerijskih prodajalen.

Paradižnik

Prvovrsten trdo okuhan paradižnik v dozah po $\frac{1}{8}$ in $\frac{1}{2}$ kg prodajamo še po stari nizki ceni, kljub temu, da se je to blago v zadnjem času močno podražilo. Članom priporočamo nakup. Poslužite se ugodne prilike, dokler še traja zaloga.

Sted-Regulator

Če hočete štediti z drvmi in premogom, tedaj nabavite v zadrugi Sted-Regulator; to je posebna plošča, ki se da enostavno namestiti na vsak štedilnik. Sted-Regulator Vam prihrani 40% kuriva. Poizkusite — pa se boste uverili.

Gospod minister socialne politike in narodnega zdravja v Gozdu-Martuljku

Dne 7. avgusta je s poslopja Mladinskega doma v Gozdu-Martuljku v družbi zadružnega praporja ponosno plapolala naša državna trobojnica. Bil je krasen dan in naša mladina okrog doma izredno razpoložena. Kako tudi ne! Saj je bil najavljen obisk gospoda dr. Budisavljevića, ministra za socialno politiko in narodno zdravje. Obisk je bil določen za popoldne ob 16. uri.

Mladina na izletu na Srednji vrh.

Pod vodstvom in nadzorom svojih učiteljev so se dečki že rano v popoldanskih urah začeli zbirati pred domom. Rahel dež, ki je začel rositi, je čez nekaj minut ponehal. Iznad široke peči in špika je zopet posijalo sonce. Martuljkova gorska skupina se je hotela udeležiti obiska g. ministra, ki ga je pričakovala zbrana mladina z učiteljskim zborom in upravo zadruga s predsednikom Klebelom na čelu. Prisoten je bil tudi dežurni zdravnik g. dr. Zajc Stanko, načelnik učiteljskega zbora g. Senegačnik ter zaščitna sestra gdč. Mlakarjeva.

G. minister dr. Budisavljević je došel nekoliko po 16. uri. V njegovem spremstvu je bil član Zvezine uprave g. Punčuh in generalni tajnik Zveze g. Banić.

Predsednik zadruga g. Klebel predstavi g. ministru navzočo upravo in ga pozdravi s sledečimi besedami:

„Visoko spoštovani gospod minister!

V izredno čast mi je, da Vas danes lahko v imenu železničarske nabavljalne zadruga v Ljubljani kot ministra socialne politike in narodnega zdravja pozdravim med našo mladino v skrajnem kotu naše lepe Jugoslavije, v našem divnem Gozdu-Martuljku. Naša zadruga, ki šteje preko osem tisoč članov iz vseh vrst železničarskega stanu, ni stremela samo za tem, da gospodarsko pomaga svojim članom, nego si je naredila še druge naloge: da tudi na socialnem polju zaščiti našega malega človeka in da zlasti nudi mladini — bodočnosti naši —, kar v današnjih prilikah v prvi vrsti potrebuje: oddih v izvenšolskem času, razvedrilo duha, okrepitev telesa.

Predsednik zadruga pozdravlja g. ministra socialne politike in narodnega zdravja dr. Budisavljevića.

Gosp. minister pozdravlja deco in upravo.

V ta namen je zadruga v složnem delu in z razumevanjem vseh svojih članov postavila ta dom, ki stoji pred nami in ki nosi slavno ime našega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Gospod minister! Že v četrto so se letos naši mladini odprla vrata tega doma, v katerem naj si mladina zbira novih moči in novih idealov za bodoče svoje poklicno delo in v katerega prelestni bližnji okolici naj uživa veselje in radost, ki jo ji more nuditi prosta, svobodna in morda na edinstveni način samo njej dostopna priroda. Naša mladina, gospod minister, se bo tukaj navzela duha združništva, ki mu je ljubezen do dela, družine, bližnjega in domovine vrhovno načelo.

S tako mladino sme in more domovina, če jo bo kdaj klicala, vedno računati.

Veseli me, gospod minister, da ste Vi po otvoritvi tega doma naš prvi visoki gost, ki nas posečate, zato Vam v imenu uprave naše zadruge in te naše mladine želim tem bolj iskreno dobrodošlico.“

Deca pozdravlja po treh delegatih (Slovenec, Srb, Hrvat) g. ministra in se mu zahvaljuje za poset.

Po besedah predsednika stopi pred g. ministra deputacija treh dečkov (Slovenec, Srb, Hrvat) in izmed njih Benje Franc iz Maribora pozdravi gospoda ministra:

„Spoštovani g. minister!

Razveselili ste nas s svojim obiskom. Zavedamo se, da prihajate med nas kot najvišji skrbnik ljudskega zdravja. Srečni smo, da Vas lahko pozdravimo v našem mladinskem domu, ki je sad truda in dela naših očetov in ki je posvečen spominu velikega vladarja Jugoslavije.

Kot zastopnik svojih tovarišev iz vseh krajev naše domovine Vam kličem: Pozdravljeni in dobrodošli!”

Po teh besedah mlade deputacije se g. minister ves vesel zahvali:

„Presenečen sem nad sprejemom, ki ste mi ga priredili. Razveselila sta me pozdrava gospoda predsednika in zastopnika mladine. Zelo rad sem se odzval vabilu tukajšnje uprave, da si ogledam dom v času, ko služi svojemu namenu. Že sama zunanost mi priča o lepoti, urejenosti in čistoči, ki jo bom gotovo opazil tudi v notranjosti sami. Razpoloženje in vedrost dečkov mi pričata, da si ta mladina v tem domu krepi zdravje in jača telo, da bo tako sposobna graditi in tudi obvarovati našo lepo domovino.“

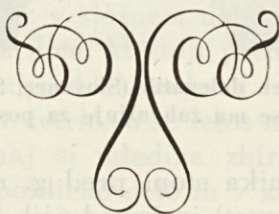
G. učitelj Haber nato intonira slovansko himno in iz mladih grl zadoni mogočna pesem „Hej Slovani“.

Potem se je g. minister s spremstvom podal v Mladinski dom ter se je do najmanjše podrobnosti informiral o vodstvu počitniške kolonije, o prehrani ter specialno o zdravniškem nadzoru.

Zelo laskave pohvale, ki jih je g. minister izražal pri ogledu doma, so lahko v veliko zadoščenje upravi in našemu združenemu članstvu.

Po ogledu je bila g. ministru v veliki jedilnici prirejena skromna zakuska, kjer se je z upravo in učiteljskim zborom še kratek čas razgovarjal.

Prehitro je prišel čas odhoda. Vendar upamo, da se je gospod minister v teh kratkih trenutkih prepričal, da ima združna zavest in skupno delo tudi malih ljudi lahko velike uspehe.

Švedsko potrošno zadružništvo

Zveza nab. zadrug drž. uslužbencev je izdala kot 26. števil svoje Zadružne biblioteke knjigo „Potrošačko zadrugarstvo u Švedskoj“. Delo obsega več člankov in študij, ki so jih prispevali: Rade Banić, Mirko Gjaja, Dušan Prvanov in Velimir Cizel. Ker nam zaradi odmerjenega prostora ni mogoče seznaniti naše čitatelje z vsemi prispevki, priobčujemo za sedaj samo kratko vsebino prvih dveh razprav: „Potrošačko zadrugarstvo u Švedskoj“ (Rade Banić) in „Razvoj i stanje švedskog potrošačkog zadrugarstva“ (Mirko Gjaja).

*

Potrošno zadružništvo na Švedskem.

Početki švedskega zadružništva segajo v prve decenije druge polovice minulega stoletja; to se pravi, da je Švedsko že zgodaj zajel val novega, zadružnega gibanja. Seveda to gibanje sprva — kot nikjer drugod — še ni bilo sistematično in notranje povezano. Šele l. 1899. se je sestal prvi zadružni kongres, na katerem je bila osnovana zveza potrošnih zadrug („Kooperativa Förbundet“). Uspeh se je kmalu pokazal. Število zadrug, včlanjenih v Zvezi, pa tudi število članstva je hitro rastlo, kar nam predočuje naslednja tabela:

Leto	Zadrag	Članov
1899	30	7.300
1904	57	13.169
1908	376	68.097
1915	683	133.500
1925	864	315.200
1935	624	568.200

Upad števila zadrug v l. 1935. moramo razlagati iz fuzioniranja raznih zadrug. Če računamo na vsakega zadrugarja po 4 rodbinske člane, tedaj lahko rečemo, da je na Švedskem zadružno organiziranih preko 2,200.000 ljudi, kar pomeni več kot tretjina vsega prebivalstva (6,200.000).

Kakšen je ustroj švedskih potrošnih zadrug? Vsak zadrugar mora po pravilih imeti deset deležev po deset kron (šv. krona = din 12'50). Zadrugarji odgovarjajo za obveze zadruge samo s svojimi deleži. Zadruge so dolžne 15% čistega poslovnega prebitka vlagati v rezervni fond, ostanek pa svojim članom izplačevati kot povračilo. Povračila znašajo povprečno 3% vrednosti blaga, nabavljenega v zadruzi. Uprava je sestavljena približno tako kot pri naših zadrugah. Vrhovni organ zadruge je tudi tam skupščina.

Potrošne zadruge na Švedskem stoje na stališču: Kredit se ne sme niti podeljevati niti jemati! To stališče je zadrugam narekovala izkušnja; zakaj v početku, dokler se to načelo še ni uveljavilo, je mnogo zadrug propadlo.

Nekaj posebnega pa imajo švedske potrošne zadruge, v čemer se razlikujejo od naših: robo namreč prodajajo tudi nezadrugarjem. Vendar se čisti prebitok, ki izvira iz prodaje blaga nezadrugarjem, ne izplačuje zadrugarjem kot ristorno, temveč se v celoti naloži kot rezervni fond.

V letu 1935. je promet vseh zadrug znašal 412,200.000 kron, skupna bilančna vsota 185,000.000 kron, čisti prebitok 18,800.000 kron (4,56% od prometa). Konec tega leta so imele zadruge v deležih 46,100.000, v fondih 59,600.000 kron premoženja. Nekatere zadruge imajo tudi svoje hranilnice. Vloge v teh hranilnicah so znašale 22,000.000 kron, v centralni (Zvezini) hranilnici pa 76,000.000 kron. Zadruge so dolgovale skupaj 38,500.000 kron. Od tega odpade na robo samo 10,500.000 kron, 24,400.000 kron na hipotekarne kredite in 3,600.000 kron na razne druge manjše dolgove. Sredstva so bila naložena takole: zgradbe in zemljišča 98,000.000, inventar 4,000.000, robna zaloga 56,700.000 kron. V letu 1935. so zadruge zaloge povprečno razprodale in obnovile 11krat. Ostanek sredstev je znašal: v gotovini 15,400.000, v akcijah raznih združnih podjetij in v deležih pri Zvezi 22,400.000, v industrijskih obveznicah Zveze 5,400.000 kron. Razni dolžniki so dolgovali skupaj 2,200.000 kron. — Lastna sredstva Zveze so znašala 62,000.000 kron. Če analiziramo te podatke, vidimo, da razpolaga celokupna združna organizacija (zadruge in Zveza) z lastnimi sredstvi v višini približno din 5500' — na vsakega zadrugarja.

Poslovni principi švedskih potrošnih zadrug so v glavnem sledeči: 1. Delo se mora omejiti samo na eno stroko. 2. Znižanje cen do skrajne meje možnosti, upoštevajoč pri tem samo objektivne gospodarske činitelje. 3. V vsakem kraju bodi samo ena zadruga. 4. Stroga in strokovna kontrola.

Prvi princip je posledica dolgoletnega izkustva, da je bolje preskrbljevati veliko članov z eno robo, kot malo članov z raznovrstno. Nizke cene so potrebne z ozirom na velike in močne kartele, ki obstojajo na Švedskem. V borbi s karteli so zadruge predstavljale močnega regulatorja cen in svojim članom na ta način prihranile še neprimerno več, kot izkazujejo njihove bilance povračil.

Švedske zadruge se bavijo tudi z lastno proizvodnjo. Pri tem jih vodi načelo, da mora vsako združno podjetje biti najmodernejše in v vsakem pogledu nadkriljevati podobna privatna podjetja. Če tega posamezne zadruge ne bi zmogle, se jih združi več, da s skup-

nimi sredstvi ostvariijo zamisel, ki v svoji realizaciji ustreza omenjenemu načelu.

Problem finansiranja švedskega združništva je torej rešen v celoti na bazi samopomoči. V tem je ogromna moralna in gospodarska moč zadružnega pokreta v tej državi. Baš to dejstvo mu jamči popolno gospodarsko neodvisnost in poslovni razmah redkih dimenzij. Če še upoštevamo, da so vsa sredstva racionalno plasirana, da zadrugarji ne dolgujejo za robo in da ni dubioznih postavk, potem lahko razumemo, da ima združništvo velik vpliv na celokupno švedsko gospodarstvo. Razumemo pa lahko tudi, da je imela Zveza dovolj moči, da se je spustila v borbo z močnimi domačimi karteli.

Ta borba se je začela že leta 1908. in je šla sporedno s prizadevanjem Zveze in njenih zadrug, da se izgradi lastna zadružna industrija. Navedenega leta se je na Švedskem osnovala državna zveza trgovcev-detajlistov, ki je prešla takoj v napad s ciljem, da uniči zadružno trgovino na veliko. Od poedinih kartelov je zahtevala, da Zvezi in zadrugam ne smejo prodajati robe. Prav tako je hotela vplivati na denarne zavode, da zadružnim ustanovam ne smejo odobravati kreditov. Toda zadružni pokret je bil že tako jak, da je to borbo lahko sprejel.

Prva borba se je razvila zaradi margarina. Margarin je rastlinska mast, ki se je na Švedskem mnogo potroši. Privatne tovarne, ki so proizvajale margarin, so bile združene v kartelu, ki je kajpada stremel za tem, da si osigura čim večji dobiček. Izven kartela sta bili samo dve tovarni. Zadružna zveza je kupovala margarin od tovarn, ki so bile včlanjene v kartelu. Ta kartel je Zvezi priznaval določeno provizijo, ki jo je Zveza v znatnem iznosu zopet odstopala svojim zadrugam. Temu so se uprli trgovci in kartel je moral provizijo Zvezi ustaviti. Zveza tedaj tudi s svoje strani objavi kartelu bojkot in skuša kupiti eno izmed obeh tovarn, ki nista bili kartelirani. Kartel hoče to preprečiti in podkupi lastnika ene izmed teh tovarn. Preostane še druga tovarna. Zveza jo na vsak način hoče kupiti; toda pod pritiskom trgovcev oziroma kartela noben švedski denarni zavod noče Zvezi nuditi kredita. Zveza mora iskati kredit izven države in ga dobi v neki mali banki na Norveškem in pride tako do lastne tovarne za margarin. Posledica: kartel je prisiljen, da takoj zniža ceno margarinu za 5 ör pri kg, kar predstavlja za potrošnike letno 600.000 kron prihranka. Borba pa gre še dalje. Čez 14 dni mora kartel znižati ceno za nadaljnjih 5 ör, čez mesec pa še za 10 ör pri kg. Toda kartel ne vzdrži znižanja in čez dobrega pol leta ceno zopet zviša, dočim ostane Zveza pri svoji ceni. Kartel je zopet prisiljen, da čez nekaj časa prilagodi svojo ceno ceni, ki pri njej Zveza trdovratno vztraja. Nadaljnja posledica: kartel leta 1911. formalno razpade.

Zveza obdrži svojo tovarno do leta 1914., ko jo proda in zgradi novo, modernejšo. Medtem so tovarne margarina osnovale nov kartel. Ko je bila nova zadružna tovarna leta 1921. gotova, se borba s kartelom obnovi. Kartel znižuje ceno celo pod ceno, ki jo je zadružna tovarna obdržala. Dva meseca je kartel za 30 ör cenejši kot Zveza. Toda vsi napor in vsa propaganda s strani kartela je bila zaman; zmagala je zavest organiziranih potrošačev; zadruga so do kraja ostale zveste svoji Zvezi, dokler ni bil kartel prisiljen, ceno zopet zvišati in čez nekaj časa — vdrgič likvidirati.

Podobna je bila borba s kartelom mlinov. Preden so mlini na Švedskem stopili v kartel (leta 1914.), je kapital, vložen v mlinsko industrijo, donašal letno dobiček od 8 do 9%. V prvem letu kartela zraste dobiček na 25%, leta 1919. pa doseže bajno vsoto 53%. Zadruga in Zveza čutijo, da je tudi na tem polju treba sprejeti borbo v korist najširših plasti potrošnikov. Zveza kupi enega največjih mlinov na Švedskem. Ta mlin stoji ob samem vhodu v stockholmsko luko in se imenuje „Tri krone“. Leta 1924. začne mlin poslovati. Zveza določi lastno ceno moki in se ne ozira na cene kartela. Kartel mora ceno znižati. Že v prvih treh letih poslovanja zadružnega mlina so potrošači prihranili ca 8.000.000 kron. Leta 1924. kupi Zveza v Göteborgu drugi mlin „Trije levi“. Oba mlina imata dnevno kapaciteto od 48 vagonov, to pomeni, da je 25% švedske industrije moke v zadružnih rokah. Mlina sta najmoderneje opremljena in predstavljata najbolj urejena podvzvetja te vrste ne samo na Švedskem, nego v vseh skandinavskih državah.

Prav tako interesantna je tretja borba zadružništva — z industrijo galoš. Na Švedskem so obstajale samo štiri tovarne obutve in vse štiri so bile kartelirane. Cene so bile neverjetno visoke. Kapital, vložen v ta podjetja, je donašal dobiček, ki je bil še nepoznan v drugih strokah švedske industrije. V vse te tovarne je bil vložen kapital ca 4.000.000 kron, ki je dal v teku 14 let nič manj kakor 47 milijonov kron dobička! Izdajale so se gratis akcije akcionarjem, vendar se je dobiček dvigal do 77% vloženega kapitala, nikdar pa ni bil manjši kot 30%. Z ozirom na klimatske prilike so galoše za Švede neobhodno potrebne. Letna potrošnja se ceni na okrog tri milijone parov. Naravno je bilo, da je morala Zveza in zadruga prevzeti dolžnost, da osvobode široke sloje od tega izkoriščanja. Leta 1926. je Zveza od kartela zahtevala, da zniža ceno. Kartel se ukloni in zniža ceno za dve kroni pri paru. Zveza zahteva, da se cena zniža še za eno krono. Kartel okleva. Zveza se odloči, da kupi lastno tovarno, kar ji po izvestnih težkočah tudi uspe. Zadružna fabrika je začela z delom leta 1927. Po kratkem času pade cena za 1'60 kron, torej se po intervenciji

Zveze zniža za 5'60 kron pri paru. To znižanje je predstavljalo za potrošače letni prihranek od 10,800.000 kron (150,000.000 din)!

Zakaj je Zveza v boju s karteli zmagovala? Zato, ker je razpotala z zadostnimi lastnimi sredstvi, ker se je osamosvojila od privatnih industrijskih podjetij in ustanavljala lastne, in ne nazadnje, ker jo je podpirala zavednost zadrug in celokupnega združnega članstva.

V teku borbe s karteli je Zveza ustanovila združno tvornico olja, obutve, gumijeve robe, kemičnih izdelkov, kruha, makaronov itd. Pri tem moramo še pripomniti, da zavzemajo vsa ta podjetja v tehničnem in higienskem pogledu povsod prvo mesto.

Po iniciativi švedske Združne zveze potrošnih zadrug je bil osnovan tudi „Nordisk Andelsforbund“, to je skupna nabavljalna zadruga za združne zveze Švedske, Danske, Norveške in Finske. Njen sedež je v Kopenhagenu. Deluje kot zastopnik in agent ter na ta način prihrani velike vsote združnim zvezam navedenih držav. Poglavitno nabavlja kolonialno robo in sadje. Na tem terenu je bila osnovana tudi prva mednarodno združna tovarna. To je slovita „Luma“, tovarna za proizvodnjo električnih žarnic v Stockholmu.

Švedska Združna zveza ima tudi dve ustanovi za zavarovanje: „Samarbetet“ za elementarno zavarovanje in „Folket“ za življenjsko zavarovanje. Obe ustanovi se lepo razvijata in sta postali regulator glede višine premij pri ostalih švedskih zavarovalnih društvih.

Razumno in načrtno delo v združnem pokretu, spojeno z združno zavestjo članov, mora roditi sadove. To dokazuje švedsko združništvo.

(Konec prihodnjič.)

R. A. Palmer:¹

Cilji današnje združne vzgoje

Od vsega početka so se zadrugarji zanimali za vzgojo. Prvi pionirji združništva so ne samo vzgajali same sebe z ustanavljanjem zadrug, z razvijanjem združnih podjetij in s splošnim prilagajanjem lastne osebe vneti skrbi za potrošače, temveč bili so tudi popolnoma prepričani o potrebi boljše splošne vzgoje njih samih, njihovih otrok in vsega delovnega ljudstva. Delobornih prihrankov so redno uporabljali za različne vzgojne namene in nobena zgodovina vzgojeslovja ne more (brez škode) mimo tega važnega dejstva.

Dandanes skrbi za marsikatero smer vzgoje država. Šolska obveznost je vpeljana malone povsod, ne oziraje se na socialno-gmotni

¹ Glavni tajnik Združne zveze v Londonu.

položaj prebivalstva. Delavskim otrokom je dana možnost študirati na vseučiliščih,² ki so bila svojčas tako nepristopna (ljude, ki so prišli na svet brez predpravil plemenitaške ali denarne aristokracije; op. prev.). Med osnovno šolo in vseučiliščem je cela vrsta posebnih šol in kolegijev. Življenje zahteva vedno boljšo (temeljitejšo) vzgojo. Istočasno pa obstoja ostro nasprotje med razmerami naših dni in onimi v času, ko so se pionirji pred skoraj sto leti lotili svojega čudovitega načrta. Ustanovitelji mnogih naših (angleških) zadrug so bili nešolani. Marsikdo med njimi je znal komaj čitati ali pisati. Toda ti možje so znali misliti. Njihova misel in energija sta znali postaviti temelje tej čudoviti stavbi, današnjemu združnemu gibanju. S posegom države se je odgovornost zadrugarjev na polju splošne vzgoje zmanjšala.

Pionirski duh.

Danes obstaja resna nevarnost v misli, da je združništvo že dokazalo svojo upravičenost, češ, gibanje je imelo vsestranski uspeh. Generacije, ki so trpele bedo, ker še ni bilo zadrug, so že za nami in danes sprejemajo množice združni sistem malone slučajno; pogosto se sploh niti ne zavedajo njegovih pravih osnovnih namenov in ciljev.

Tisti med nami, ki so se seznanili z združništvom, pa vedo prav dobro, da sta pionirski duh in sila temeljnih združnih idej bistveni pogoj za uspeh gibanja v njegovem drugem stoletju. Ljudje, ki njim samim ni šele treba ustanavljati lastnih zadrug in žrtvovati časa in pameti v svojo obrambo, postanejo kaj radi apatični.

Sodobno vprašanje.

V prvih letih združništva so obdelovale zadruge, da se tako izrazimo, še deviško zemljo. Sadove njihovih naporov so lahko videli vsi v nasprotju s šibkejšimi organizacijami zasebne trgovine. Danes pa je zasebna podjetnost organizirana na kar najširši podlagi. Masovna proizvodnja in celo mednarodni kombinati³ konkurirajo združnim podjetjem in drugim oblikam zasebne trgovine in industrije. To dejstvo skupaj s standardom, doseženim s pomočjo združništva samega, spravlja dobre posledice združništva v nevarnost. Zgodi se lahko, da spregledajo zadrugarji dejstvo, da bi jih trusti in kombinati, prosti grožnje, pod katero jih stalno drži združništvo, zelo verjetno oro-

² Pripomniti je treba vsekakor, da je ta možnost zelo teoretična; že šolanje do vseučilišča stane mnogo denarja, ki ga delavec — družinski oče le z največjimi žrtvami in še takrat zelo težko zmora. (Op. prev.)

³ Kombinati so združitev večjega števila po produkcijskem procesu med seboj podobnih, sicer samostojnih industrij v eno samo, bolj racionalno izkoriščano in rentabilnejše veliko industrijsko podjetje. (Op. prev.)

pali njihovih prihrankov. Zadrugištvo nudi dobre strani velike monopolizirane organizacije in ohranja istočasno svobodo.

Prvenstvena važnost načel.

Po mojem mnenju je prva in najvažnejša naloga sodobne zadrugne vzgoje v tem, da pouči široke sloje ljudstva o temeljnih zadrugnih načelih. Dohodke (fonde) za vzgojo moramo uporabiti torej predvsem v ta namen. Doslej so uporabljale zadruge te fonde le prepogosto v druge namene. Vsemogoče socialne teorije so že bile obravnavane z zadrugnega stališča, zelo pogosto seveda na škodo obravnavanja zadrugnih teorij samih.

Čeprav sme biti zadrugni pokret ponosen na svoje čudovite, čisto materialne uspehe, mu vendar celo zadrugarji sami v lastnih vzgojnih osnutkih pripisujejo manjvreden pomen. Želel bi, da končno že prekinemo s takšno prakso. Mislim, da se moramo v tem pogledu preusmeriti baš v naših dneh, ki povzročajo v človekovih mislih glede prihodnosti toliko zmede. Morda v Angliji ne smemo upati, da bi dosegli oni jasni zadrugni pogled na življenje, ki je značilen za druga zadrugna gibanja v inozemstvu. Vendar pa moramo zbuditi v širokih slojih zavest, da obstaja (v svetu) določena, popolna zadrugna gospodarska politika, kakor koli si tudi nekateri žele, uvrstiti ali včleniti jo v druge socialno-politične sisteme.

Nevednost.

Kljub vsem našim vzgojnim naporom imamo velike množice zadrugarjev, ki kupujejo v zadrugnih prodajalnah in tudi vlagajo svoje prihranke v zadrugne blagajne, pa dejansko o zadrugištvu ničesar ne vedo, ne razumejo njegovih ustanov in še manj njegovega načela. Če bi bili zadrugarji bolje poučeni, bi nikoli ne bilo prišlo do krivice, ki se je zgodila angleškemu zadrugištvu s finančnim odlokom l. 1933.; lord Beaverbrook bi se nikoli ne bil drznil spustiti se v tako neusmiljeno borbo proti zadrugam; moč javnega mnenja bi bila preprečila marsikatero krivico, ki so z njo prizadejali zadrugištvo v preteklosti.

Opravljajmo svojo prvo in najvažnejšo nalogo: seznanjajmo naše ljudstvo z zadrugnimi načeli in pomagajmo mu razumeti bistvene zadrugne ideje. Zadrugištvo ni nekaj dolgočasno-neumnega, temveč nekaj, za kar se kratkomalo nihče ni brigal. Cela množica zanimivih dejstev o nastanku naših zadrugnih prodajal; slavna dejanja naših narodnih organizacij; poizkusi v proizvodnji in poljedelstvu; pripomočki primerjalnih zadrugnih študij s prekomorskimi zadrugnimi gibanji; spekulativne študije o bodočem ustroju: vse te snovi nudijo dovolj gradiva, ki bo v primerni obdelavi navdušilo še tako povprečnega zadrugarja. (Podčrtal prev.)

Nameščenci in upravno osebje.

Zadruge so si zelo mnogo prizadevale olajšati svojim nameščencem strokovno-tehnično izobrazbo — vsekakor v večji meri, nego je to storila zasebna trgovina. Vsak strokovno-tehnični tečaj obsega tudi kratek študij zadružništva.

Tudi upravno osebje bi moralo v mnogo večji meri razširjati zadružna načela in vprašanja. Prepogosto prevladuje mnenje, da je vodstvo zadrug o zadružništvu dovolj poučeno že zaradi same zaposlenosti v zadrugi. Imamo pa primere, v katerih posveča upravno osebje energijo in čas zadevam, ki so daleč stran od zadružništva, kar gotovo ni prav. Vzgojni odbori bi morali po mojem mnenju svetovati in pomagati upravnemu osebju. Zadružna zveza pošilja vsako leto svojim krajevnim organizacijam seznam tém za razprave. Upravno osebje bi rabilo mnogo več vodstva v obravnavanju vprašanj, o katerih naj bi se govorilo na posebnih sestankih.⁴

Naši vzgojitelji morajo neprestano vzpodbujati zadružništvo. To je njihova dolžnost. To je v bistvu tudi delo, od katerega zavisita bodočnost in uspeh zadružnega gibanja. **Vse drugo delo se mora temu podrediti.** (Podčrtal prev.)

Več prostega časa.

Dandanes ima ljudstvo mnogo več prostega časa na razpolago, nego ga je imelo v prvih letih zadružništva. In vendar so utegnili posvetiti stari pionirji svojim zadrugam več prostega časa. Mar li naši zadrugarji ne bi mogli posvetiti več svojega časa zadrugam danes, posebno še, ko so vsi uživali dobrote osnovne vzgoje v državnih šolah?

Industrijske razmere so danes take, da mora najti le razmeroma majhno število delavcev prosto pot za iniciativo v njihovem poklicu. Zadružništvo nudi edinstvene možnosti za tako iniciativo. Pogoj za dosego tega je vzgoja.

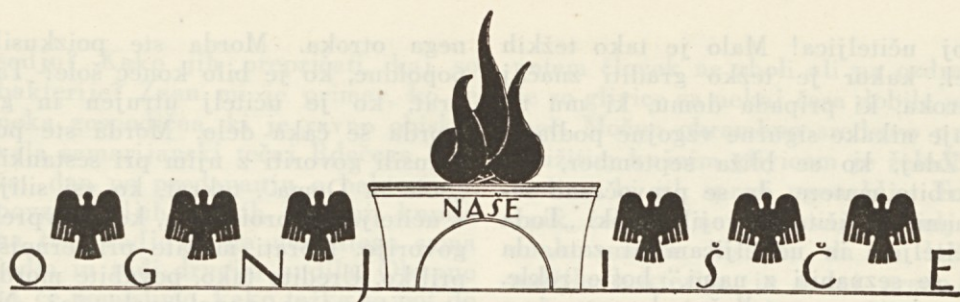
V Angliji je zadružništvo mnogo bolj zrelo nego v drugih deželah. Problemi, s katerimi ima opraviti angleško zadružništvo, so danes različni od onih, ki jih morajo reševati zadrugarji v prekomorskih deželah, in tem problemom more pogledati človek v obraz le, če ima vzgojeno članstvo.

Najti moramo pionirje novega stoletja — stoletja zadružništva.

Cooperative Review, March 1940. — Prevedel F. Melé.

---

⁴ Ta točka je kaj boleča rana tudi naše zadružne vzgoje. Dosedanja praksa je pogosto že povzročila, da imamo v zadrugah odlične knjigovodje in sposobne poslovodje, vendar so in ostanejo v bistvu le dobri trgovci. Da manjka bistveno zadružni duh, je vsekakor nepopravljiva škoda; prežetost z zadružnimi ideali je končno cilj, ki naj zasigura lepšo zadružno bodočnost. (Op. prev.)

SPOZNAJTE SE Z UČITELJICO SVOJEGA OTROKA!

Bliža se september; treba bo vrniti se v šolske klopi. Kratke, lahke hlačice, ki jih je imel otrok na sebi v dobi počitnic pri sončenju in pri igri, bo treba zamenjati z volnenimi hlačkami dokolenkami in nagubanimi krilci! Dnevi brezskrbnega igranja se bodo spremenili v dneve dela, malih skrbi in odgovornosti. Preteklo bo nekaj tednov, predno se bo otrok znašel v svojem novem položaju. Toda materi ni žal svojega otroka poslati v šolo. Dobro se ji zdi, da je tu še nekdo drugi, ki bo z njo delil skrbi in odgovornost za razvoj otroškega duha.

Mati vzgaja otroka doma, učiteljica v šoli. Kakšen more biti uspeh take vzgoje, če se učiteljica in mati sploh ne poznata? Učiteljica ne ve, kako ga vzgaja mati, in mati ne ve, kako ga vzgaja učiteljica. V šoli se obrazuje otrokov duh po enem vzorcu, doma po drugem! Mati in učiteljica delita odgovornost za otroka, ne delita pa svojih misli.

Morda ste članica „Društva šola in Dom“? Zanimajte se za novo šolsko knjižnico, za novo opremo telovadnice in igrišča, poznate šolskega upravitelja ali ravnatelja, posečate šolske razstave, predstave in razne druge šolske slavnosti. Skrbi vas, kakšno bo spričevalo, kako bo z izpitom. Otroka nadzorujete pri delu njegove šolske domače naloge. Včasih tudi stopite k učitelju ali profesorju in ga poprašate, kako je z vašim otrokom. Toda z vsem tem še ni bila vzpostav-

ljena prava vez med dvema vzgojiteljima, ki sta oba odgovorna za otroka. Če se oba načina vzgoje ne skladata, potem v vzgoji ni uspeha. Ako mati in učiteljica ne gradita skupaj, potem je mogoče, da rušita druga drugo delo.

Učiteljica je drugačna, kakor kaže njen strogi šolski obraz. Ona uči v glavnem to, kar mora in v kar veruje. Tudi njej kakor materi doma, je težko spraviti v sklad besedo z dejanjem. Kako težko je šele njeno delo, če se njena beseda v šoli ne sklada z besedo matere doma. Kako pa spraviti v sklad šolsko vzgojo z vzgojo, ki jo otrok uživa doma, če pa učiteljica ne pozna matere in ne ona nje! V otrokovo srečo je, če učiteljica ve, kakšne namene imajo starši z otrokom, kakšnih vzgojnih sredstev se poslužujejo, katere dobre ali morda slabe lastnosti ima otrok, katere so prirojene in katere privzgojene.

Srečna sem, da sem imela priliko delati z materami. Skupna skrb in ljubezen do otrok nas je povezala v tesno prijateljstvo, ki je obrodilo marsikatero plemenito delo tudi izven šolskega in domačega življenja.

Poudarjam, da bi brez materinega sodelovanja nikoli ne bila mogla doseči teh uspehov.

Koliko otrok prihaja v šolo, katerih starši niso dobri in se nikoli ne zglasijo v šoli pri učiteljici. Do teh malih mora imeti učiteljica še večje dolžnosti. Če ne more vzgajati skupno z materjo, mora skušati sama vzgajati. Mati je prva, ki je odgovorna za vzgojo svojega otroka, za njo pa ta-

koj učiteljica! Malo je tako težkih del, kakor je težko graditi značaj otroka, ki pripada domu, ki mu ne daje nikake sigurne vzgojne podlage.

Zdaj, ko se bliža september, poskrbite matere, da se pravočasno seznanite z učitelji svojih otrok. „Toda učiteljem in učiteljicam ni zato, da bi se seznanili z nami,“ boste rekle. „Imajo nas za nadležne, ko govorimo z njimi o zadevah, ki se tičejo naših otrok.“

Kdaj ste govorili z učiteljem ali profesorjem? Ko se prične šola v začetku leta, ima učitelj sto in sto del in se nikakor ne more v tistih dneh poglobiti v dušo in značaj posamez-

nega otroka. Morda ste poizkusili popoldne, ko je bilo konec šole? Takrat, ko je učitelj utrujen in ga morda še čaka delo. Morda ste poizkusili govoriti z njim pri sestankih „Šole in Doma“, takrat, ko vsi silijo v učitelja ali profesorja, ko vsi vprek govorijo. Izbrati morate primernejšo priliko. Uredite tako, povabite morda vzgojitelja na popoldanski čaj. Ne hitite takoj v razgovor o otroku, pogovorite se počasi, dajte tudi učitelju priliko, da se razgovori.

Še enkrat: Samo skupno delo učitelja in matere bo rodilo tiste uspehe, ki so potrebni otroku za življenje.

(Iz angleščine priredila Megličeva.)

NEOPRANO SADJE.

Na sadju, ki ga kupimo na trgu ali v prodajalnah, pa tudi na sadju drevov, ki rastejo v občestnem prahu, je polno malih, na oko nevidnih kužnih glivic, ki so povzročiteljice večine bolezni, katerim po navadi ne vemo izvora. Z neopranim sadjem uporabimo vase milijone kužnih glivic. Koliko je še ljudi, ki jim niti na misel ne prihaja, da bi sadje prej oprali. Pametnemu človeku se zdi to nekaj nemogočega. Saj si vsak človek lahko predstavlja, kakšnim okužbam je sleherno sadje izpostavljeno. Na trgu in trgovini se spušča nanj prah ceste, prah suhih pljunkov, živalskih odpadkov, kihanje, kašljanje, prelaganje z umazanimi okuženimi rokami itd. In tako sadje uživamo kar na cesti ali pa ga prinesemo domov in ga ponujamo otrokom. Slabotni otroški organizem se mora potem boriti proti

zaužitim bakterijam, ki so jih starši kupili zanje na trgu!

V nekem vinogradu je lansko leto obiral grozdje mlad, jetičen človek. Zdaj pa zdaj ga je popadel kašelj in mladenič se je naslonil na rob košare in kašljal na grozdje... Na vprašanje, če je bolan, je odgovoril, da se je prehladil. Iz obraza in vse njegove postave pa je gledala jetika, ki je končavala svoje delo.

Na mizi neke ljubljanske rodbine je stala velika skleda grozdja in fig. Na prvi pogled je bilo mogoče ugotoviti, da to sadje ni oprano. „Stric“, ki je držal v naročju dve leti starega otroka, mu je mašil v usteca grozdje. Spomnila sem se na jetičnega človeka, ki je kašljal na grozdje, ki je bilo drugo jutro poslano na Sušak in potem naprej, morda v Ljubljano....

Toda kako ljudem dopovedati, kakšne nevarnosti tičijo v neumitem

sadju? Kako jih prepričati, kaj so bakterije? Znan mi je primer, ko je neka gospodična, ki je ravno obiskovala samarijanski tečaj Rdečega Križa, dan po predavanju o bakterijah, povzročiteljih raznih bolezni, kupila na trgu sadje in ga neumitega sama jedla in tudi drugim nudila. Obupno je, če pomislimo, kako težka je pot do človeškega razuma!

V časih, ko so ljudje verovali, da je povzročitelj raznih bolezni hudič, ki obsede človeka, je bilo to ljudem veliko laže dopovedati. Sploh jim ni bilo treba ničesar dopovedovati, ljudje so kar verjeli in v svoji domišljiji tudi videli, kako rogovili v človeku črn, kosmat hudič z rogovi, repom, ognjenim jezikom in vilami. Nikoli ga niso videli, nikoli ni izganjanje hudiča ozdravilo človeka, a verovali so vanj vendarle. Če bi bile te kužne glivice, ki uničujejo naše zdravje in življenje, vsaj tako velike kakor hrošči, potem bi jim menda še verjeli, kakšno nevarnost pomenijo za nas. Proti temu so nam lahko dober zgled male drobne kobilice, ki lahko upostošijo s svojim velikim številom cele dežele. Te kužne glivice, ki pridejo v kri, se začno tako strahotno hitro množiti, da jih je v nekaj urah toliko, da uničijo življenje.

Znanje o teh glivicah je zelo obsežno in spada v področje zdravniške vede. Vendar moramo mi vsi vsaj nekaj vedeti o vsaki, še tako učeni vedi. Z našim lepim in bogatim slovenskim jezikom lahko izrazimo vse pojme in se lahko izognemo latinskim izrazom, ki naj bi našli mesto samo v oklepajih!

Kužne glivice (bakterije) moremo videti samo pod povečevalnim steklom. Te glivice pridejo v človeka skozi odprte rane, skozi dihala, pri poljubljanju, z umazanimi, neoprani mi jedmi, po spolnem občevanju bolnih ljudi itd. Če je človek odporen, če ima v krvi dovolj belih krvnih teles, ki sproti ugonablajo te glivice,

potem človek ne zboli ali pa ozdravi, če so glivice za nekaj časa dobile premoč. Močno obrambno sredstvo proti zaužitim kužnim glivicam je želodčna kislina, ki jih sproti ugonablja. Toda vsak želodec ne proizvaja dovolj in enako močne kisline, da bi lahko uničila bakterije, in tedaj gredo te pošasti naprej v kri in se kje vgnezdijo in potuhnejo. Dokler je človek zdrav, se te glivice ne morejo množiti. Ko pa zaradi katerega koli vzroka človek zgubi na svoji odporni sili, tedaj se kužne glivice začno množiti in bolezen postaja čedalje hujša, ker je v telesu vedno več strupa, ki ga izločajo.

Ločimo dve glavni vrsti glivic (bakterij): glivice, ki napadajo samo živa telesa in jih zastrupljajo (paraziti), in glivice, ki napadajo samo mrtva trupla, povzročajo gnitje in razpad (saprofiti). Parazitov, glivic, ki zastrupljajo naša telesa, je zopet troje vrst: koki, bacili in spirile. Koki imajo obliko jagod ali kroglic, bacili obliko palčic ali vejic, spirile obliko zavijačic ali črke S. Pa tudi te glivice se potem še razlikujejo med seboj (mikrokoki, diplokoki, tetrakoki, stafilokoki, streptokoki).

Glede bolezni, ki jih povzročajo kužne glivice, so pri operativnih bolezenskih stanjih koki bolj udeleženi kakor bacili.

Zastrupljenje krvi povzročajo streptokoki, ki se najhitreje množijo in ki jih smatramo za najstrašnejše kužne glivice, ker morejo izločiti že v enem dnevu toliko strupa, da človek podleže. Stafilokoki povzročajo, da se rane gnoje, spoznamo jih po rumenem gnoju, ki se izceja iz rane.

Pljučnico, gonorejo, meningitis pa nekatere vratne in prehladne bolezni povzročajo koki, ki imajo obliko dveh strnjenih jagod. Jetiko povzročajo bacili. Tudi tetanus — omrtni krč, tifus in difterijo povzročajo neke vrste bacili. V primeru sifilisa in ko-

lere smo dobili v kri kužne glivice v obliki zavijačic itd.

Pri zastrupljenju (sepsi) mora biti naša prva skrb, da pokličemo zdravnika. Zdravnik bo naglo ubrizgnil v kri, kjer so kužne glivice, strup, ki jih bo umoril. Na tej podlagi je urejeno vse zdravljenje. Za bakterije je treba najti strup, ki jih v telesu uniči. Če pride tak strup — zdravilo — prepozno, ko so se glivice že preveč razmnožile, človek umrje.

Največ kužnih glivic použijejo mali otročički. Male gobice — dudke imajo mnogo otroških življenj na ve-

sti! Dudka bi morala biti vsakokrat, ko jo damo otroku v usteca, prekuhana. Namesto tega jo malo obrišemo, če pade na tla, in jo spet vtaknemo otroku v usta. Zato vidimo po ubožnih domovih toliko slabotnih otrok, ker zastrupljajo njihova mala telesa razne bakterije, ki so jih použili z dudko, nečisto hrano ali pa vdihali s pokvarjenim zrakom in prahom, ki se dviga s tal.

Zakaj niso te kužne glivice raje tako velike kakor hrošči, pa bi ljudje vanje gotovo verovali in se proti njim borili!

L. M.

VALVASOR O ČEBELARJENJU.

Da sega čebelarstvo med Slovenci in Slovani sploh v sivo davnino, je znano iz zgodovine. Bržkone je staro prav toliko kot Slovani sami. Kot pastirski nomadi so Slovani prišli gotovo večkrat v stik z divjimi čebelami, a ko so se naselili stalno in postali kmetovalci, so si hitro udomačili divje čebele, uvidevši korist, ki jih imajo od njih. To so bili prvi pionirji čebelarstva. Primitivno, kakor je čebelarstvo takrat pač bilo, je zaradi konservativnosti Slovanov ostalo skoro do najnovejše dobe, do dobe raznih izboljšanj in izumov. Jasnejšo sliko starega čebelarjenja med Slovenci dobimo iz podatkov našega slavnega avtorja „Slave vojvodine Kranjske“, ki je takratne čebelarske razmere podrobno opisal.

Evo, kaj pravi Valvasor v svojem XXXVII. poglavju III. knjige:

Vsakovrstna gomazen in golazen.

Različne muhe in mušice vidiš v deželi. Med njimi imajo prednost čebele...

Silno veliko jih je; obogate marsikaterga poštenega gospodarja, če ga hoče Bog blagosloviti z njimi. In ker bi morda marsikdo prav rad bral, kako goje na Kranjskem te pridelovalke voska in medu, kako jih vzdržujejo in kako se jih poslužujejo, hočem o tem nekoliko poročati.

Tu, v tej deželi, imajo posebne hišice za čebele, kamor spomladi, navadno na cvetno nedeljo, postavijo panje in jim odmaše luknje. Ko nato poleti čebele roje, vzamejo železno ali bakreno ponev, bijejo po njej s paličko in žvižgajo; čebele se na drevesu ali grmu združijo v okroglo kepo. Tedaj vzamejo štirioglato, iz desak zbito skrinjo ali pa štor, ki ga je gnitje lesa izvotlilo. Skrinjo malce z medom namažejo, zabijejo pokrov in tudi tega zgoraj pri luknjici nekoliko z medom prevlečejo. Nato privežejo skrinjo ali panj na drevo, tako da pride luknjica prav k čebelam in se jih skoraj dotika. Čebele potem same od sebe zlezejo skozi luknjico v panj, ki ga nato postavijo v čebelnjak k drugim panjem.

Često roji panj dvakrat, trikrat, da, celo štirikrat, kajti čebele imajo v enem poletju trikrat ali štirikrat mlade, a prvi kakor drugi novi panj da spet mladiče, tako da dobijo iz enega panja šest ali celo sedem novih, tu in tam pa komaj enega ali nobenega. Jeseni po sv. Mihaelu vzamejo med. Dveletne ali triletnje panje v odpro in zmečkajo med in čebele.

Prav tako postopajo z novimi panji, vendar pustijo mlade po večini cele, če so lahki; če pa so težki, prežagajo zgoraj pokrov v dva dela in napravijo pri luknjici in pri pokrovu dim iz starih cunj ali platnenih krp, da se vse čebele stisnejo v zadnji del panja. Nato dvignejo pol pokrova, izrežejo čisti med, puste pa v zadnjem delu toliko, da imajo čebele hrano za čez zimo. Nato pokrov zapro in denejo panj na prostor, ki ni prehladen. Najbolje jih obvarujejo mraza, če jih spravijo — kakor se po navadi zgodi — na podstrežje. Na pomlad jih denejo spet ven v čebelnjak. Če pa so tedaj, spomladi, nekateri panji težki, jih navadno odpro, kakor je zgoraj popisano, vzamejo med in puste le prav malo notri.

Medu veliko pošiljajo v tuje dežele; v Solnograd ga gre vsako leto mnogo tisoč stotov. Kako bogato se na Kranjskem cedi in pretaka med, lahko sklepaš iz njegove nizke cene, kajti tu stane funt medu 2 krajcarja ali pa še manj. Vendar pa porabi Kranjska sama veliko medu za kuhanje medicine; pozimi imajo medico skoraj v vseh velikih vaseh in jo pijejo zaradi njene dobrote in sladkosti zelo radi.

Kuhajo jo pa tukaj na drug način kakor slaščičarji na Nemškem. Kmetje jo tu izdelujejo takole: Najprej denejo v lesen sod ali kad toplo vodo, nato med; oboje stiskajo in mešajo tako dolgo, da se med stopi. Nato precedijo medeno vodo skozi sito. Iz ostankov na situ naredo vosek tako, da jih dajo v kotel in polijejo z vodo; to zavro, dobro premešajo in denejo nato v vrečo in brž v stiskalnico. Pri stiskanju izteče tako vosek kakor voda. Če se vreča shladi, vlijejo vanjo vrelo vodo in jo spet denejo v

stiskalnico. To ponavljajo, dokler vsega voska ne iztisnejo. V posodi, v katero so ujeli vodo in vosek, se čez nekaj časa začne vosek vrh vode strjevati. Z rokami ga oblikujejo v velike kroglice in jih spravijo. Takega voska gre veliko v Italijo, zlasti v Benetke.

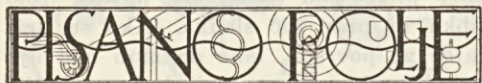
Iz zgoraj opisane medene vode pa pripravljajo medico takole: Najprej jo je treba s čisto mladim, istega dne znesenim jajcem zmeriti in preizkusiti, če ni preveč ali premalo medu v njej. To gre tako: Jajce spuste v ono tekočino; če plava in če moli malo nad površino, pomeni, da je preveč medu; zato dolijejo vode. Če pa se jajce potopi na dno, je potrebno še medu, ki ga je treba dodati. Če je prava mešanica, tedaj plava jajce kaka dva prsta ali palca pod vodo in s tem natančno, da ima voda pravo mero; iz tega se dobi dobra medica. Če pa plava jajce štiri prste pod vodo, bo medica zelo šibka in prav nič sladka. Ako se drži jajce na površini, tako da moli nad njo v velikosti groša, se pričakuje najboljši požirek medicine. Jajce pa mora biti čisto mlado, sicer bo preizkušnja varljiva in popolnoma napačna.

Tako preizkušena medena voda se prelije v bakrene kotle in dobro prekuha; ves čas mora vreti, toda treba je, kakor pri varjenju piva, dolivati, da ne prekipi. Pod kotlom kurijo le s češnjevim lesom, ki ga kmet močno upošteva, misleč, da ne bi bila medica dobra, če bi uporabljal drugačen les. Ko se je v kotlu vse prekuhalo, se prelije, da nekoliko ohladiti in precedi skozi platnen prt, da postane lepo svetlo, čisto in prozorno; nato spravijo medico v sode. Nekateri odlože precejanje dotlej, da medica zavre in vzkipi, večina pa opravi to prej. Sode dajo v toplo sobo k peči. V nekaj dneh začne vsebina sama od sebe delovati, vreti in čistiti se. Medtem je treba vedno dolivati, da je sod vedno poln in da lahko izločuje nesnago. Ko neha izločevati, se spravijo sodi v klet. Tedaj lahko uživaš dobro, ljubko sladko pijačo, ki je na jeziku prijetno rezna, čeprav ni drugega kot voda in med brez kvasa in brez hmelja. Me-

dica ima lepo in čisto zlato barvo in se drži vse leto, če je dobro kuhana. V moči ji nobeno vino ni enako, zato tudi brž odpravi pivec ter jih dobro okajene pošlje domov...

Najdejo pa se včasih slabi, dobička željni kmetje, ki dodajo, kadar kuhajo medico, neki plevel (Kranjci mu pravijo ljujka); od tega postanejo pivci tako divji in besni, kakor da so pili najmočnejšo medico, čeprav je najslabša in najšibkejša...

Kmečka medica je mnogo prijetnejša pijača kakor slaščičarjeva, ki ima okus po dišavah ter je bolj podobna zdravilu, kakor namizni pijači. Tudi v Ljubljani izdelujejo slaščičarji medico z dišavami, vendar je malo iztočijo, ker pijejo ljudje rajši kmečko ali kranjsko medico, kakor tako imenovano nemško...* F. R.

Mnogo velikih rek nima ustja, kot n. pr. Tarim v Aziji in Džebeli v Abesiniji, katerih dolžina toka znaša 1500 km. Obe reki se nikamor ne izlivata, ampak izgineta v zemljo.

Obleka vpije vase zvok. Obiskovalci kinematografov in koncertov s svojo obleko slabijo akustiko dvorane. Težka moška obleka vpije za 40% več zvokov kot lahka ženska obleka.

Čebela ima svoj ton glasu. V mirnem stanju daje tone a, ha in c, med letanjem pa gis in a. Ti zvoki nastajajo s tem, da čebela spušča zrak skozi dihalne odprtine.

Najstarejše drevo na svetu se nahaja na Japonskem, in sicer v samostanu Karasaki. Izvira še iz dobe cesarja Jonej, ki je vladal v letih 629. do 641. po Kristusu. Drevo je sveto

* Sestavek smo posneli iz: Valvazor: Slava vojvodine Kranjske. III. knjiga: Rastline, rudniki, rudnine, živali, ptiči, ribe itd. XXXVII. poglavje: Vsakovrstna golazen in gomazen.

Slovenski prevod: Dr. Mirko Rupel — Valvasorjevo berilo I.

in se ga ne sme nihče dotakniti. Visoko je 24 m, toda deblo meri 12 m. Veje se razprostirajo preko 100 m. Seveda je drevo in vejevje podprto, in sicer z nič manj kot 380 kamnitimi in lesenimi stebri.

Največji vulkan na svetu se nahaja na Havajskih otokih in se imenuje Mauna Loa. Ta vulkan je visok 4309 metrov; njegovo žrelo je široko 2 km, globoko pa 600 m.

200 parov lastavic more v enem letu pojesti 32 milijonov komarjev, muh in drugih insektov.

V Avstraliji so se gosenice tako razplodile, da so nekoč ustavile vlak na progi.

V Nemčiji je približno 20 milijonov kolesarjev, v Angliji 10 milijonov, v Franciji pa 8 milijonov.

Največja žival na svetu je bila in je še kit. Plavi kit meri nad 30 m; druge vrste kitov pa so malo manjše, po dolžini merijo 25 m, težki pa so okoli 150.000 kg (kot 25 slonov).

V eni minuti umre 68 ljudi, na dan 97.920 in v enem letu 35.740.800.

Najvišji vrh v Sahari je visok 5415 m (Triglav le 2865 m).

Vsak dan gre skozi pljuča okoli 10.000 l krvi. V človeškem telesu se pa nahaja le 25 l krvi.

Rdeča, plava in bela toča je padala l. 1880. (14. junija) v Rusiji.

Krokodili živijo dvesto let. Krokodilov je približno dvajset vrst, od katerih številni dosegajo dolžino desetih metrov.

Čebela lahko nabere enkrat iz cveta približno dvajset miligramov medu. Da ga nabere za 1 kg, mora letati od cveta do panja 50—60.000 krat.

V človeku se nahaja 208 vrst kosti.

Domačini na Madagaskarju se odlično orientirajo, kje je sever in jug in to brez kompasa.

Najgloblji predor na svetu se nahaja v Ameriki. Veže New York s New Yerseyem, nahaja pa se pod reko Hudson. Dolg je 5 km, njegova gradnja je trajala deset let.

Nikolaj Vasiljevič Gogolj:

Prevedla: M. Kragelj in S. Kun

Majska noč ali utopljenka

(Povest.) — (Nadaljevanje.)

II.

Župan.

Ali poznate ukrajinsko noč? O, ukrajinske noči ne poznate! Zamaknite se vanjo; z nebesne sredine gleda mesec; brezbrežni nebesni obok se je razmaknil; razprostrl v še večjo brezbrežnost; gori in diše. Zemlja je vsa v srebrnem svitu; divni zrak, osvežujoče dušič, prepoln nege, dviga ocean blagovonja. Božanska noč! Očarljiva noč! Negibni, navdahnjeni so ostali gozdovi, polni mraka in so vrgli raz sebe ogromno senco. Tihi in mirni so ribniki; hlad in mrak raz njih vodâ sta mračno zajeta v temnozeleno steno vrtov. Deviške čremsove in češnjave gošče so plaho razpredle svoje korenine v studenčni hlad in v presledkih vztrepetavajo z listi kakor da negodujejo in se hudujejo, kadar jih krasni, vihravi nočni veter iznenada kradoma poljubuje. Vsa pokrajina spava, a tam gori vse diše, tako čudežno, tako svečano. V duši ti je brezbrežno in divno; v njeni globini sozvočno vstajajo množice srebrnih prividov. Božanska noč! Očarljiva noč! In na mah vse oživi. Gozdovi, ribniki in stepe. Usiplje se veličastna grmljava ukrajinskega slavca, da se ti zdi, da se je še mesec sredi neba zamaknil vanjo... Kakor začarana dremlje na rebri vas. Še bolj, še lepše se blišči v mesečini množica koč; še bolj slepeče se odražajo iz mraka njih nizke stene. Pesmi so umolknile. Vse je tiho. Po-božni ljudje že spe. Tu pa tam se svetlikajo ozka okenca. Le pred pragi nekaterih koč se še mudi zapoznela družina pri koncu svoje kasne večerje.

— Ne, gopak² se ne pleše tako! Zato že ves čas opažam, da se ne sklada. Kaj bo kum govoril!... No: hop-trala! hop-trala! Hop, hop, hop! — Tako je govoril sam s sabo, ko se ga je bil nabral, kmet srednjih let, ki je zdaj plesal po ulici. — Boga mi, tako se gopak ne pleše! Čemu da lažem? Boga mi, tako ne! No: hop-trala! Hop trala! Hop, hop, hop!

² ruski ples.

— Glejte, možak je znorel! Če bi bil vsaj fant — a to ti je staro prase, ki ti pleše otrokom v zasmeh ponoči po ulicah! — je vzkliknila priletna mimo idoča ženska, ki je v naročju nesla slamo. — Domov pojdi, davno je že čas spanja.

— Pojdem! — se je kmet ustavil. Pojdem — ne da mi je kateri koli župan kaj mar. Kaj misli — vrag mu srečaj očeta — kaj če je župan in če na mrazu lahko ljudi poliva z mrzlo vodo in še nos dvigne povrhu! No, župan! Kje si župan? Jaz sem sam svoj župan. Ubij me Bog, Bog me ubij! Jaz sem sam svoj župan. Vidiš, ne pa kar ... — je nadaljeval, ko se je približal prvi koči ob cesti. Pod oknom je obstal, podrsnil s prsti po šipi in si prizadeval najti leseno kljuko. — Odpri, stara! Stara, hitro, pravim, odpri! Za kazaka je čas leči!

— Kam pa, kam, Kalenik? V tujo kočo si zadel! — so se oglasila izza njega dekleta, ki so se vračala od veselega prepevanja. — Ali ti naj pokažemo domov?

— Pokažite, ljubeznive ženičke!

— Ženičke? Ali ste čule —, je povzela ena, — kako vljuden je Kalenik! Zato mu moramo pokazati njegovo kočo. Toda ne ... zapleši poprej!

— Plesati? ... Ej, zvita ve dekleta! — je zategnil Kalenik svoj glas, se zasmel, žugaje s prstom in omahujoč, ker mu noge niso dale stati na enem mestu. — Ali pa se boste dale vse poljubiti? Vse, po vrsti vas bom poljubil! ... In opotekajoč se, je stekel za njimi. Dekleta so zakričala in se zmedla; toda potem, ko so se ohrabrila, so zbežala, videč, da Kalenik v nogah ni preveč trden, na drugo stran.

— Tu je tvoja koč! — so mu v slovo še zaklicala in pokazale na koč, ki je bila mnogo višja od ostalih in ki je bila županova last.

Kalenik je poslušno zakolebal v označeno smer in pričel iznova zmerjati župana.

Kdo pa je prav za prav ta župan, ki je izzval o sebi toliko nevšečnih govoric? Tačas ko bo Kalenik stremel doseči cilj svojega pota, bomo nedvomno utegnili nekaj o njem povedati. Vsa vas sega, čim ga ugleda, po kučmi; dekleta pa, najmlajša, ga ogovarjajo z „dober dan“. Kateri fant ne bi hotel biti župan? Županu je odprta prosta pot v sleherno tobačnico. Zastaven kmet spoštljivo ter s kučmo v roki stoji ves čas, ko tišči župan svoje tolste in okorne prste v njegovo lubnato tobačnico. Na ljudskem shodu ali na gromadi zmaguje župan, ne glede na to, da je njegova oblast omejena, redno z nekoliko glasovi in s skoro neomejeno voljo pošilja, kogar mu drago, ravnati in gladiti cesto, ali pa kopati jarke. Župan je mračen, na videz surov in nerad govori. Že davno, zelo davno tega, je bil, ko je blagopokojna velika carica Katarina potovala na Krim, izbran za njenega spremeljevalca. Dva cela dneva je vršil to dolžnost in bil je celo počaščen

s tem, da je sedel na kozlu s caričnim kočijažem. Izza te dobe se je župan naučil zamišljeno in važno skloniti glavo, gladiti dolge, navzdol viseče brke in streljati s sokoljimi pogledi izpod čela. In izza tega časa umeje župan vedno, pa naj se z njim govori o čemer koli, zasukati pogovor na to, kako je vozil carico in sedel na kozlu carske kočije. Župan se včasih rad dela gluhega; posebno takrat, ko zasliši nekaj, česar ne bi rad slišal. Župan ne trpi gizdalinstva. Nosi vedno suktnjo iz črnega, domačega sukna; prepasuje se z volnenim, barvnim pasom in še nikoli ga ni nihče videl v drugi obleki, izvzemši čas prihoda carice na Krim, ko je bil oblečen v modri kazaški kaftan. Toda tega, dvomim, da se ta čas v celi vasi še kdo spominja. On pa še hrani svoj kaftan v skrinji pod ključem. Župan je vdovec; ali v hiši živi pri njem svakinja, ki mu kuha obed in večerjo, snaži klopi, beli kočo, mu prede srajce in upravlja ves dom. Na vasi namigujejo, češ da mu ona ni docela v sorodu; toda videli smo že, da ima župan mnogo nevoščljivcev, ki radi trosijo sleherno kleвето. Pravi povod za takšne govornice pa je menda v dejstvu, da je svakinji bilo vselej nevshečno, kadar je župan zahajal na polje, kjer so žele žanjice, ali pa h kazaku, ki je imel mlado hčerko. Župan je na eno oko slep; ali zato je njegovo drugo kakor sam vrug in je v stanu zagledati brhko kmetico iz največje oddaljenosti. Toda nikoli ne naperi prej svojega pogleda na brhki obrazek, preden se ni ozrl, ga li morda nekod ne opazuje svakinja.

No, s tem smo, kar je treba, že skoro vse povedali o županu, dočim ni tačas pijani Kalenik dosegel niti še pol svojega pota in je še dolgo obkladal župana z vsemi izbranimi besedami, kakršne so mu le mogle priti na leno in brezzvezno se vrteči jezik.

III.

Nepričakovani tekmeec. Zarota.

— Ne fantje, ne maram! Takšna razuzdanost! Kako, da vam to pohajkovanje že ne preseda? Saj smo že tako razkričani kot pravcati pobalini. Pojdite raje spat! — Tako je zavračal Levko svoje razposajene tovariše, ki so ga nagovarjali k novim podvigom. — Zbogom, bratci! Lahka vam noč! — in z naglimi koraki je odhitel od njih po ulici.

„Ali moja jasnooka Anka že spava?“ je ugibal v mislih, ko se je približal znani nam, z višnjami obdani koči. Tedaj je nenadoma sredi tišine zaslišal šepetanje. Levko se je ustavil: Med drevjem se je zasvetila srajca...

„Kaj neki to pomeni?“ je pomislil, ko se je prikradel bliže in se skril za drevo. V mesečini mu je zableščal naproti obraz dekleta...

To je Anka! Toda kdo neki je ta košati človek, s hrbtom obrnjen proti njemu? Zaman si je prizadeval razločiti ga: od nog do glave ga je zastirala senca. Le s sprednje strani je bil nekoliko razsvetljen. Ako bi se Levko le za korak premaknil bliže, bi tvegala biti spoznan. Zato se je, tiho naslonjen na drevo, rajši odločil, ostati na mestu. Deklé je razločno izgovorilo njegovo ime.

— Levko? Levko je še mlečnež! — je hripavo in polglasno povzel visoki človek. — Če ga zasačim kdaj pri tebi, ga zgrabim za čop in zlasam.

— Le to bi rad vedel, kdo je ta gad, ki se postavlja s tem, da me zlasa! — je tiho izpregovoril Levko in še bolj iztegnil svoj vrat, trudeč se, da bi mu ne ušla niti besedica.

Toda neznanec je nadaljeval tako tiho, da ni bilo moči ničesar več slišati.

— Da te le ni sram! — je rekla Anka po končanem njegovem govoru. — Ti lažeš, ti me varaš; ti me ne ljubiš; nikoli ne bom verjela, da bi me ti ljubil!

— Vem — je nadaljeval visoki mož — Levko ti je vtepel v glavo vsakojake budalosti in ti popolnoma zmedel pamet (tu se je fantu zazdelo, da mu neznančev glas ni čisto neznan in da ga je nekoč že slišal); toda Levku že pokažem! — je neznanec pretil dalje. — On misli, da vseh teh njegovih spletk ne vidim. Pesjanu že pokažem svojo pest!

Levko pri tej besedi ni več mogel krotiti svoje jeze. Stopil je tri korake naprej. Že je krepko zavihtel roko, da pripelje neznancu tako zaušnico, da bi od nje možak kljub svoji zastavnosti prav gotovo omahnil, kar je ta hip razsvetlila svetloba njegov obraz. Levko je okamenel, uzrši pred seboj svojega očeta. Neprostopljivo zmajevanje z glavo in rahlo požvižgavanje skozi zobe sta bili edini izraz njegove osuplosti. Tedaj se je od strani zaslišal šum. Anka je urno zbežala v kočo in zaloputnila za seboj vrata.

— Zbogom, Anka! — je tisti hip zaklical eden od fantov, ki se je bil pravkar priplazil in objel župana. Toda z grozo je odskočil, ko je naletel na ostre brke.

— Zbogom, lepotica! — je vzkliknil drugi, toda že v naslednjem hipu je fant od težkega županovega sunka odletel na glavo.

— Zbogom, zbogom, Anka! — je zaklicalo zdaj hkrati nekoliko fantov in se obesilo možu okrog vratu.

— Poberite se mi, prokleti obešenjaki! — je zatulil župan, se jih sunkoma oprostil in zacepetal z nogami — kakšna Anka sem za vas! Glejte, da izginite na vešala za svojimi očeti, vražja otročad! Prilepijo se ti kakor muhe na med! Vam že pokažem Anko!

— Župan, župan! To je župan — so zakričali fantje in se razbežali na vse strani.

— To je oče! — je izpregovoril Levko, ko se je zdramil od prvega iznenadenja in zrl za županom, ki je psovaje odhajal. — Glej, glej, kakšne šale se zbijajo na tvoj račun! Imenitno! Jaz pa se še čudim in premišljam, kaj naj pomeni, da se dela gluhega, ko si prizadevam resno z njim govoriti. Čakaj, le počakaj me, ti stari hren! Boš že še spoznal, kaj se pravi laziti k mladim dekletom v vas; boš že še izvedel, kaj pomeni prevzemati tuje neveste!

— Hej, fantje, sem, le sem brž! — je zaklical, mahaje z roko fantom, ki so se iznova zbirali vkup. — Sem stopite! Prej sem vas nagovarjal, da lezite, zdaj sem si premislil in sem še sam, če hočete, pripravljen prenoreti vso noč z vami.

— Imenitno! — se je oglasil plečat in zastaven fant, ki je bil na glasu kot največji razgrajač in pohajač na vasi. Kar srce me že boli, ako mi ne uspe pošteno kakšno zavrteti ali katero zagosti. Vedno mi je tako, kakor da mi nekaj manjka, kakor da sem izgubil kučmo, pipo — z eno besedo, da sem nekazak in konec.

— Ali ste za to, da nocoj pošteno zakurimo gospodu županu?

— Županu?

— Da, županu. Kaj prav za prav misli? Kakor kak hetman ravna z nami. Ni dovolj, da dela z nami kakor s svojimi tlačani, ampak nam še celo zalezuje dekleta. Menim, da ni v vsej vasi brhkega dekleta, ki bi ji župan ne dvoril.

— Res, tako je, prav tako! — so v eno sapo zaklicali vsi fantje.

— Mar smo fantje res tlačani? Li nismo istega rodu kakor on? Hvala Bogu — svobodni kazaki smo! Pokažimo mu, fantje, da smo!

— Pokažimo! — so zaklicali vsi. In če že županu, potem zakaj ne še pisarju?

— Tako je! Tudi na pisarja ne pozabimo! Kakor nalašč se mi je porodila v glavi sijajna pesem na župana. Pojdimo, naučim jo vas, — je nadaljeval Levko in že pri tem udaril po strunah svoje bandure. — Poslušajte: vsak od vas naj se, kakor pač more, preobleče.

— Živela kazaška glavica! — se je oglasil stasit srboritež, udaril z ного ob ного in zaploskal. — Kakšno razkrije! Kakšna svoboda! Ko pričneš noreti se ti zdi, kakor da se zamakneš v davna leta. Lepo, svobodno ti je pri srcu, a duša ti je kakor v raj! Hej fantje! Zavrtimo ga! — — —

Bučno je zdrvela tolpa po ulicah. In pobožne starke so dvigale, prebujene od vrišča, naoknice in se križale z zaspanimi rokami, govoreč: „No, zdaj noré fantje!“

(Nadaljevanje prih.)

IZ NAŠE ZADRUŽNE PRODAJALNE.

Zalogo šolskih potrebščin smo letos še bolj izpolnili. Zdaj imamo prav vse predmete, ki jih otroci potrebujejo za šolo: zvezke, svinčnike, peresa, gumice, ravnila, barvice, mape, pivnike, pa male nahrbtnike in aktovke. Za deklice imamo tudi predtiskana ročna dela z veliko izbiro raznih prejic in voln za pletenje volnenih jopic.

Jesenski čevljički.

Za šolo smo nabavili otroških čevljev raznih vrst. Za jesen in zimo prihajajo v poštev v glavnem le visoki čevlji. Prav ti čevlji so letos izdelani izredno dobro in lepo. Čeprav so iz močnega usnja in so nekateri zbiti, imajo vendar obliko lahkega čevlja. V močnem črnem in rjavem boksu imamo visoke zbite čevlje s kapico. Druga vrsta visokih čevljev je v nekoliko svetlejšem rjavem usnju brez kapice in šivani so. Izredno lepi, močni, mestni čevlji! Tretja vrsta, ki jo imamo tudi v črnem in rjavem usnju, so čevlji, ki bodo prenesli blato in dež. Napravljeni so iz močnega mehkega boksa, so zbiti in podloženi z usnjem. Izdelava vseh čevljev je prvovrstna in tudi trpežnost blaga je še vedno ista. Kot najmočnejše čevlje za podeželska in gorska pota so gojzarice, ki jih naši člani že dobro poznajo in cenijo. Poleg omenjenih čevljev pa je v zalogi še mnogo drugih nizkih in visokih za dečke in deklice. Stalno imamo otroške tople copatke in telovadne čevlje.

Blago za tople oblekce.

Tudi jesenski blagovi so že dospeli. Posebno opozarjamo naše člane na polvolneno blago v ceni od din 22.— do din 44.—. To blago imamo v vseh modernih barvah in vzorcih. Ti blagovi, ki

so naš domač proizvod, so se izkazali kot izredno trpežni v barvi in nitki. Dostikrat nam ni drago inozemsko blago toliko zaleglo kakor zdaj naše domače in ceno. Iz tega blaga bi bile kaj lepe oblekce za šolske deklice. Ker ni popolna volna, jih lahko sami operemo, če znamo količkaj previdno postopati pri pranju. Sicer pa naj se deklice že v rani mladosti navadijo, da ne bodo doma nikoli brez predpasnika! Če se doma, ko pridejo iz šole, takoj ne preoblečejo, potem naj bo njihova prva skrb, da si oblečejo predpasnik. Predpasnik je lahko oprati, obleko teže, pa še strga se rada. Tudi naj bodo živočki takih oblek, posebno če so namenjeni za zimo, podloženi.

Blago za jesenske plašče in jopice.

Za jopice imamo v glavnem mehko križasto in črtasto blago, ki je letos tako moderno. Takih jopic nam ni potrebno podlagati, če pa imamo iz takega blaga plašč, je pa dobro, če podložimo vsaj polovico života. Ako nimamo jesenskega plašča, tedaj je bolje, če izberemo barvo jopice bolj temno, da jo lahko oblečemo tudi v deževnem vremenu. Lepo je imeti oboje, a teže je biti brez plašča kakor brez jopice. Jopice so še vedno moderne zelo ohlapne; sliko take jopice dobimo v vsakem modnem listu.

Za hlače in jopiče za šolske otroke imamo močni deftin v črni, rjavi, sivi in zelenkasti barvi. Za jopiče k takim hlačkam pa razno športno blago.

Naša zadružna prodajalna je polna vsakovrstnega blaga. Bojazen, da nam za jesen ne bo morda mogoče preskrbeti blaga v taki množini kakor druga leta, ni bila upravičena. Za sedaj nismo skoro še prav nič prizadeti v nabavi in tudi ne v vrednosti blaga.

GLASBENA ŠOLA

Narodnega železničarskega glasbena društva „Sloge“ v Ljubljani.

Vpisovanje gojencev v Glasbeno šolo Nar. žel. glasbenega društva „Sloge“ v

Ljubljani se bo vršilo v času od 2. do 7. septembra t. l. dnevno od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure v pisarni Glasbene šole v Ljubljanskem dvoru, Pražakova ulica 19.

Gojenci naj pridejo k vpisovanju v spremstvu svojih staršev ali njih namestnikov. Predložiti morajo krstni list gojenca, njegovo zadnje šolsko izpričevalo, zadnje izpričevalo društvene Glasbene šole ter izpolnjen ter od staršev ali njih namestnikov podpisan stanovski izkaz, ki ga dobe pri vpisovanju.

Vpisnina, skupno z enkratnim prispevkom za učila znaša din 10[—], mesečna ukovina za gosli in klavir ter vse druge orkestralne predmete (instrumente) din 45, za solo petje din 90[—], za teorijo, harmonijo, kontrapunkt in oblikoslovje din 20.

Pripominjamo obenem, da je teorija in mladinsko petje poleg učenja violine, klavirja ali kakega drugega instrumenta ukovine prosta in za vse gojence obvezna.

Pri vpisovanju se plača enkratna vpisnina in enomesečna ukovina za instrument, odnosno za predmet, za katerega se gojenec prijavi.

V ponedeljek, dne 9. septembra t. l. se morajo zglasiti vsi gojenci radi razdelitve učnih ur, pri svojih glasbenih učiteljih, in sicer:

oni za klavir ob 4. uri popoldne,

za gosli ob 5. uri popoldne,

za vse ostale instrumente kakor tudi za solo petje ob 6. uri popoldne.

Začetek rednega pouka je v torek, dne 10. septembra t. l.

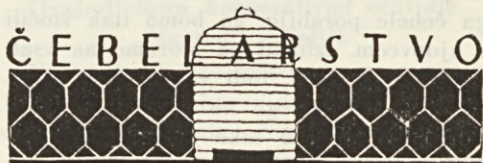
Šolsko vodstvo si dovoljuje ob tej priliki opozoriti spoštovane starše, da poučuje Slogina glasbena šola vse instrumente in želi tudi, da bi se prijavljali gojenci za vse instrumente. Doslej je bil običaj, da se učijo pri nas gojenci po veliki večini le klavirja in gosli, vsi drugi instrumenti so manj upoštevani. Iz tega sledi, da že dolgo časa hira in bo še hirala vsa slovenska instrumentalna glasba. Slogina glasbena šola želi dvigniti zanimanje tudi za druge instrumente. Marsikaterega se bo gojenec preje naučil kakor klavirja in gosli in marsikateremu

gojencu utegne tak manj gojen instrument v življenju preje koristiti, kakor pa omenjena dva, za katere ne primanjkuje dobrih glasbenikov.

Gojenci, ki še ne poznajo notne pisave, se morajo vpisati najpreje k pouku osnovne teorije in ostati samo pri tem predmetu tako dolgo, da se popolnoma seznanijo z notno pisavo. Nato so šele zreli za pouk sviranja na kakem instrumentu. Starše opozarjamo, da naj nikar ne silijo otrok k studiju sviranja na kakem instrumentu, preden otroci ne poznajo vseh potrebnih znakov glasbene pisave. Pri takih gojencih je pouk na instrumentu skoraj nemogoč. Instrumentalni učitelj mora učenca učiti osnovne pojme teorije, namesto, da bi ga učil sviranja na dotičnem instrumentu. To je pa naloga teoretičnega pouka, ki je tudi mnogo cenejši od instrumentalnega. Tak gojenec, ki pozna osnovne pojme teorije, napreduje mnogo hitreje pri instrumentalnem pouku in pridobiva s tem veselje za ta pouk.

Šolsko vodstvo opozarja, da je obisk pouka osnovne teorije obvezen za vse gojence, ki tega predmeta še niso absolvirali. Šolsko vodstvo pa toplo priporoča tudi obisk ostalih višjih predmetov glasbene teorije, nauka o harmoniji, kontrapunktu in oblikoslovju.

„Sloga“ opozarja dalje, da polaga veliko važnost na pouk orkestralne in komorne glasbe; gojenci, ki so dovolj napredovali v obvladanju instrumentov, naj se mnogoštevilno udeleže pouka v skupnem sviranju. **Šolsko vodstvo.**

F. Robida:

Jesenska opravila pri čebelah.

V avgustu imamo pri čebelah le malo opravka. Predvsem moramo skrbeti, da bodo panji v redu do ajdove paše. Nato bomo poslali le prav močne panje z oplo-

jenimi maticami, ker bi slabiče in osirotele panje prav gotovo izropale. Slabiče moramo združiti, čeprav se težko odločimo zmanjšati število panjev. Imejmo pa pred očmi, da je bolje imeti en krepak plemenjak, kot pa par slabičev.

Združevanje družin ni težko ter se lahko izvrši na več načinov. Panju, ki ima slabejšo matico, odvzamemo matico, a to brezmatično družino prestavimo v medišče onega panja, s katerim jo hočemo združiti. Čebele v medišču se kmalu zavedo svoje osirotelosti ter se preselijo navzdol. Drug način je, da osirotelo družino ometemo v zaboječek ter jih nato vse naenkrat stresemo s pomočjo sipalnika v panj, kateremu jih hočemo pridružiti. Zaradi velikega navala novih čebel je družina v panju tako iznenadena, da novodošlih čebel niti ne napade. Najbolje združujemo takrat, ko čebele nič ne izletavajo ali pa le malo. Po združitvi je dobro, da jim pokladamo, ker se čebele potem izpraše in vrnejo v novi panj, razen nekaterih, ki stari panj še nekaj časa obletavajo; naposled se pa tudi te privadijo novemu bivališču.

Konec julija je bil tudi še čas, da smo zamenjali matico.

Kdor ne bo vozil na ajdo, a v njegovem kraju ni jesenske paše, naj čebele pita špekulativno, kakor sem opisal v 7. številki „Zadugarja“. Kdor pa vozi na ajdo, naj pomni: težke, medene sate treba prej iztrčati, toda čebelam treba pustiti vsaj za nekaj dni hrane, sicer se utegne zgoditi, da mu bo treba še med ajdovo pašo pitati. Med v satju je še boljše shranjen kot v loncih, saj kolikor ga čebele porabijo, ga bomo itak stočili z ajdovcem. Iztočiti pa moramo na vsak način hojev med, tudi v plodišču; če ga pa tudi radi zalege ne moremo iztočiti, potem prestavimo take medene in zaležene sate v medišče. Med ajdovo pašo pa ne smemo točiti, ker med še ni goden ter prerado nastane ropanje. Sploh je najbolje, da pustimo čebele na ajdi popolnoma na miru.

Kdor je pital tekem tega meseca čebele špekulativno, mora v drugi polovici septembra pitati še enkrat dodatno. Oboj-

no pitanje, špekulativno in dodatno ne moremo izvršiti naenkrat, ker bi radi obilne zalege v panju čebele nanesle med v stranske sate, kjer bi tudi ostale, ter bi ga, strnjene v zimsko gručo, pozimi ne imele nad in za sabo. Ko se torej večina zalege v panju zaleže, pokladamo sladkorno raztopino, ki je za prezimljenje prav dobra. Panj naj ima okrog 6 kg medu, ostalih 6—7 kg sladkorja jim dodamo. Ker sladkor raztopimo v enakem delu vode, jim moramo torej pokladati 12—14 kg sladkorne raztopine, ker čebelam ostane le teža suhega sladkorja, a ostalo porabijo ob prenosu in predelavi. Hojev med in med iz resja moramo na vsak način odstraniti iz panja ter ju nadomestiti z najboljšim medom (ajdovcem) ali pa s sladkorjem, sicer se nam radi slabega medu pojavi griža že sredi zime. Dodatno pokladamo v velikih količinah po 2—4 litre naenkrat. Če radi hladnega vremena čebele ne bi hotele vzeti ponujene jim hrane v plodišču, pa čeprav jim jo pokladamo toplo, tedaj moramo pokladati v medišču, s posebnimi zato urejenimi pitalniki. Prepričan sem, da je pitanje iz medišča, posebno v hladnih dneh, boljše, ker se čebele drže radi toplote raje pri vrhu ter imajo do hrane bliže in isto na toplejšem kraju, kakor pa do pitalnikov na dnu plodišča. Na ta način moremo pokladati v sili celo sredi zime, pri čemer je važno, da je hrana topla in medišče dobro odeto, pa bodo čebele prav rade segle po njej.

Iz Kreditne zadruga

RAZPIS

volitev delegatov in njih namestnikov za Kreditno zadrugo uslužbencev državnih železnic z o. j. v Ljubljani.

Upravni odbor Kreditne zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani razpisuje v smislu § 28 Zakona o gospodarskih združenjih, oziroma čl. 44 združenih pravil in predmetnega pravilnika volitve delegatov in njih namestnikov za občini zbor zadruga.

Volitve se bodo vršile dne 20. oktobra 1940 med 9. in 12. uro.

Pregled volišč in glasovnice bodo dostavljene vsemu članstvu po doseданjem prvem delegatu vsakega volišča.

V Ljubljani dne 10. avgusta 1940.

Upravni odbor:

Tajnik: Predsednik:
Oustrata Drago, l. r. Jeras Ernest, l. r.

Kolo žen zadrugark

Obvestilo.

Odbor Kola žen zadrugark obvešča svoje članice, da priredi dne 5. septembra t. l. ob 15. uri ekskurzijo na velesejem po nižani vstopnini. Posebno pažnjo pa bomo polagale letos razstavi, ki jo priredi Zveza gospodinj. Razstava bo obsegala sledeče oddelke:

1. Hranilna vrednost posameznih živil.
2. Vitamini v živilih.
3. Prehrana zdravega človeka:

- a) prehrana dojenčka do 1. leta in otroka od 1. do 2. leta;
- b) prehrana predšolske dece;
- c) prehrana kmečkega otroka, stanje prehrane kmečkega, tovarniškega delavca in njihovih otrok;
- d) prehrana ročnega in umskega delavca.

4.) Dietetična kuhinja. Jedilniki za bolnike, prepovedane jedi v posameznih boleznih, prehrana v raznih boleznih, brezmesna hrana, surova prehrana itd.

Nadalje si bomo ogledale v posebnem paviljonu, kaj so vse izdelali naši zadrugarji zadruga „Žegoza“, razne izdelke volne, volnenega blaga itd. Zbirališče četrt ure pred določenim časom radi ubiranja vstopnine pri levem vhodu velesejma.

VLJUDNA PROŠNJA.

Z dovoljenjem upravnega odbora Nabavljalne zadruga je odbor Kola žen zadrugark postavil pri vseh blagajnah zadruga nabavljalne puščice. Puščica milo prosi skromnega daru vsakega zadrugarja za najbednejše člane zadruga železničar-

jev. Odziv zadrugarjev Nabavljalne zadruga drž. uslužbencev je bil nadvse časten in razveseljiv in je pokazal, da drž. uslužbenci kot zadrugarji pravilno pojmujejo delo in stremljenje našega „Kola“. Zato upamo in smo trdno prepričane, da železničarji ne bodo v našem stremljenju stali ob strani, ampak nasprotno pokazali še več smisla za naše skupne namene. Prostovoljni prispevki bodo omogočili, da bo Kolo žen zadrugark v jeseni moglo primerno nuditi podporo najbednejšim otrokom zadrugarjev.

Upamo, da ne odrečete naši prošnji.

Odbor.

Po združnem svetu

Petindvejetletnica Zveze popularnih bank v Bolgariji.

Znano je, da je združništvo v Bolgariji zelo razvito. Še posebej velja to za kreditno združništvo. Na tem področju zavzema Bolgarija — razen Nemčije in Italije — prvo mesto v Evropi. Zveza teh popularnih bank (kreditnih zadruga), ki obhaja letos 25-letnico svojega obstoja, ima veliko širši delokrog kot slične zveze v drugih državah; ne daje kreditov samo svojim članicam, temveč tudi ostalim zadrugam in podpira vsako akcijo, za gospodarski in zdravstveni napredek vseh slojev prebivalstva. Največja zasluga za osnovanje in uspešno delo Zveze gre delavnemu in sposobnemu združnemu organizatorju dr. Iliji Palazov-u.

Dvajsetletnica kooperativne centrale „Napred“ v Sofiji.

Bolgarsko združništvo je praznovalo letos še drug jubilej: dvajsetletnico kooperativne centrale „Napred“ v Sofiji.

Že pred minulo svetovno vojno je obstojalo v Bolgariji mnogo nabavljalnih zadruga. Najvažnejša in najjačja med njimi je bila l. 1905. v Sofiji ustanovljena nabavljalna zadruga „Napred“.

Ko je po zaključeni vojni začelo število nabavljalnih zadruga neverjetno hitro naraščati, se je pokazala potreba po usta-

novitvi centrale za skupno nabavljanje. Toda vprašanje nove centrale se ni premaknilo z mesta, dokler ga ni vzel v roke „Napred“. V aprilu l. 1919. je sklical „Napred“ kongres vseh bolgarskih nabavljalnih zdruag. Na tem kongresu naj bi se ustanovila nabavljalna in hkrati revizijska zadružna centrala, čije področje naj bi obsegalo takorekoč vse nabavljajno združništvo v državi. Zamisel je bila lepa, ali šla je predaleko. Teženj raznih vrst zdruag ni bilo mogoče spraviti v sklad in tako se takrat poskus

ustanovitve nabavljalne centrale ni posrečil.

„Napred“ je skušal sedaj idejo urediti v ožjem okviru. V oktobru istega leta je sklical nov občni zbor, ki se ga je udeležilo samo omejeno število zdruag, ki pa so se zato laže zedinile glede skupnega dela. Tako je bila tedaj ustanovljena nabavljajna centrala „Napred“, ki je imela konec minulega leta 68 včlanjenih zdruag s 84.105 člani.

Centralo vodi priznani bolgarski združni organizator Peter Penčev.

Gospodarski in tržni pregled

Koruza in moka.

Evropska vojna ima težke posledice za gospodarstvo, posebno pa še za gospodarstvo nevtralnih držav, ki so sedaj skoroda odrezane od vsakega uvoza iz inozemstva.

Prve čase vojne je bilo še na zalogi dovolj živil, sedaj pa se opaža, da je polagoma začelo primanjkovati glavnih življenjskih potrebščin. Naša združga, katere skrb in dolžnost je, da oskrbi svoje članstvo z dovoljno količino živil, je prišla v zadnjem času v zelo težko situacijo. Že mesec je od tega, ko v naši državi ni mogoče dobiti niti 100 kg koruze, ki jo potrebujejo naši člani mesečno 6 do 7 vagonov. Intervencije pri merodajnih faktorjih, najsibo pri Zvezi ali Prizadu, so zaman; koruze v naši državi ni in moramo čakati pri tem artiklu na novo žetev. Glede na pomanjkanje koruze trpi posebno naš Gorenjski kot, ki je bil tako rekoč največji konsument. Zaloge so pošle in združga je morala izločiti iz prometa koruzo, da je lahko vsaj iz preostale zaloge zmlela koruzne izdelke, ki pa so tako minimalni, da nam bodo vsak čas pošli. Članstvu bo že iz časopisnih vesti znano, da namerava naša država uvoziti koruzo deloma iz Bolgarije, deloma pa iz Turčije. Kdaj dobimo to robo, nam ni znano.

Zadnje čase je pa postalo veliko pomanjkanje moke. Našemu Zvezinemu

mlinu se ni posrečilo dobiti večjih količin pšenice, akoravno je žetev v Banatu in drugod že za nami. Kmetje niso zadovoljni z odkupno ceno in zato pšenice nihče ne more kupiti, ker proizvajalci čakajo, da se mora odkupna cena pšenice na vsak način še zvišati. Spraševali in iskali smo moko povsod in z le največjim trudom ter po visokih cenah se nam je posrečilo zaključiti nekaj vagonov. Res je, da je bila letošnja pšenica mnogo slabša od lanske in je razumljivo, da je zaradi tega cena višja kot lani; vprašanje pa je, če bodo konsumenti, zlasti delavci in državni uslužbenci, to ceno zmogli. Pičlo povišanje njihovih prejemkov zdaleka ni v razmerju s porastjo cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam, med katera spada v prvi vrsti tudi moka.

Letošnji pridelek sončnic.

Za izdelavo namiznega olja, ki ga primanjkuje v celi državi, se potrebuje v veliki meri seme sončnic, katerih letošnji pridelek kaže prav dobro. Na posejani površini od 50.000 hektarjev je pričakovati ca 8000 vagonov semena, iz katerega bodo tovarne izdelale okoli 2000 vagonov namiznega olja.

Letošnji rekordni pridelek sončnic je posebno radi tega dobrodošel, ker je oljnata repica slabo rodila. Akcija kmetijskega ministrstva, ki je forsirala na-

sade sončnic na večjih površinah, se je torej izkazala za pravilno.

Iz teh podatkov moremo sklepati, da v bodoče v državi ne bo pomanjkanja namiznega olja. („Privredni pregled“).

Gradba tovarne za olje v dravski banovini.

Ker je banovina Hrvatska prepovedala izvoz namiznega olja v ostale banovine, je potrebno, da se v naši banovini čimprej zgradi tovarna za izdelavo tega artikla, da ne bomo več odvisni od sosedov.

„Gospodarska Sloga“ organizira prodajo olivnega olja.

Ker je zmanjkalo namiznega olja, je „Nabavna potrošačka središnjica zadruge Gospodarske Sloge“ v Zagrebu stopila v zvezo z edino rafinerijo olivnega olja v državi, katere lastnik je „Prvo dalmatinsko trgovačko društvo“ v Dubrovniku. Kvaliteta olivnega olja iz te tovarne je enaka francoskemu olju iz Aixa. Pogajanja so bila uspešna in banovina Hrvatska bo z olivnim oljem kmalu preskrbljena. Cena je določena na din 32— za kilogram franko Zagreb.

Pripominjamo, da prodaja naša za druga svojim članom olivno olje iz iste tovarne po ceni din 25— za l, vendar nekateri kljub nizki ceni s tem oljem niso zadovoljni, češ da ga niso navajeni. Znamo pa je, da je olivno olje bolj zdravo kot namizno in tudi bolj izdatno. Namizno olje ima samo to prednost, da je lažje in brez duha.

J. L.

Drva.

Naši člani so se večinoma že preskrbeli z drvni in se poslužili to pot v glavnem svoje zadruge kot dobaviteljice. Sicer pa drv ni bilo dobiti drugod, ker so jih pokupili lesni trgovci in izvozniki. Pred-

stavka zadruge na bansko upravo, da naj bi se izvoz drv v druge banovine in v inozemstvo prepovedal, dokler ni pokrita domača potreba, je ostala namreč brez uspeha. Dravska banovina torej ni sledila zgledu banovine Hrvatske, ki je razen olja prepovedala tudi izvoz drv.

Naša zadruška je kupovala drva po 20—21 par za kg (banovina Hrvatska jim je določila maksimalno ceno 22 par), vendar cene še niso ustaljene. Zadruška bo morala nabaviti še najmanj 70 vagonov drv, da bo osigurana potreba vsega nje-nega članstva.

Preskrba Ljubljane z rezervno hrano.

„Politika“ z dne 17. t. m. piše:

Ljubljanska občina je edina mestnih občin v državi, ki si je nabavila rezervno hrano za svoje prebivalstvo. — Ljubljanska občina je nabavila nad 100 vagonov moke in pšenice, velike količine olja, svinjske masti, fižola in kave. Z glavnimi dobavitelji soli je sklenila pogodbo, tako da bo imela v primeru pomanjkanja sol vedno na razpolago. Podobno pogodbo je sklenila tudi glede dobave sladkorja.

Tako je ljubljansko prebivalstvo preskrbljeno s hrano, ako bi utegnili nastopiti kritični časi. Denarna sredstva za nakup rezervne hrane je občina dobila pri Mestni posojilnici.

Tudi banska uprava zbira rezervno hrano in uvaža pšenico iz Banata in Vojvodine. Tudi ona se zaveda težke situacije, ki bi nastala, če bi bil dovoz živil zaradi izrednih prilik otežkočen. Izvedba celotnega načrta je sicer še daleč, ker primanjkuje kreditov in velikih skladišč, vendar delo napreduje.

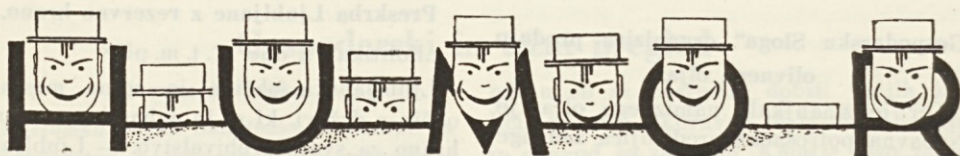
Prav tako si tudi naša zadruška prizadeva, da bi si nabavila večje zaloge najvažnejših življenjskih potrebščin. Toda s svojimi prošnjami za potrebna posojila ni uspela.

Iz uprave

Slavnostna otvoritev nove železničarske združne poslovalnice v Mariboru

Obveščamo vse članstvo, da je naša nova združna poslovalnica v Mariboru v Cafovi ulici dograjena in da bo v nedeljo, dne 1. septembra 1940 ob pol 9. uri slavnostno blagoslovljena in izročena svojemu namenu. Vabimo članstvo, da se te slovesnosti v čim večjem številu udeleži.

Upravni odbor.

Kadar daje kralj svojo sliko.

Nekoč je Leopold II. incognito potoval s svojim avtomobilom, ki se mu je pa pripetil defekt tako, da se je moral ustaviti v bližnji vasi. S svojim adjutantom je odšel v gostilno in naročil kozarec mleka.

Medtem pa ko sta pila mleko sta se pogovarjala v angleščini. Gostilničarju pa to ni bilo všeč ker ni mogel ničesar razumeti in je zato dejal v flamskem jeziku svoji ženi:

„Kaj misliš koliko nam bo dal ta angleški idijot?“

Tedaj je Leopold II. vzel zlatnik iz svoje denarnice in ga izročil gostilničarju s temi besedami, ki jih je govoril prav tako v flamskem jeziku:

„Glej, dal ti bom za to svojo sliko.“

V družbi.

„Oprostite, moje ime je Gobec.“

„Oprostim.“

Škotska.

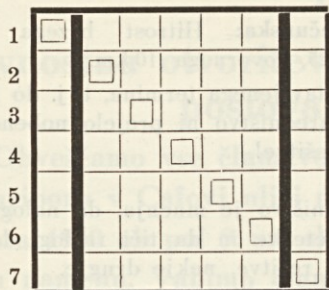
Škot je rinil s težkim in velikim kovčkom na londonski tramvaj. Kondukterju pa to ni bilo prav in tako sta se pričela prepirati, da je kondukter ves besen prijel Škotov kovčeg in ker je tramvaj vprav takrat vozil čez most, ga je vrgel v Temzo. Tedaj mu je Škot dejal:

„Ni vam bilo dosti, da ste zahtevali še voznino za kovčeg, ampak ste mi vrgli edinega sina v vodo.“

2. Zadrufni delavec.

Besede se uvrščajo vodoravno, v vsako polje pride po ena črka.

V debelo obrobljenem delu: 1. južni sadež; 2. češki borec za osvobodjenje; 3. pločevinast (srbohrv.); 4. kraj v Boki Kotorski; 5. grški otok; 6. spev; 7. drugo ime za Obre.

Skozi ves lik: 1. sibirsko mesto; 2. prah (srbohrv.); 3. ime sovjetskega podpredsednika vlade Vorošilova; 4. izbrisano; 5. spreten (srbohrv.); 6. moško ime; 7. grška luka (morska bitka med Turki in Grki!)

Črke v dvojno obrobljenih poljih dajo ime † slovenskega zaslužnega zadrugarja.

3. Posetnica.

P. N.

OT. I. DRENİK

RUMA

Kaj je ta gospod?

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Z., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta štev. 89. — Tiskali J. Blasnik nasled. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Opozorilo

Opozarjamo naše člane, naj v bodoče, zlasti v terminskih dneh prinašajo s seboj za nabavo mlevskih izdelkov platnene vrečice, kar je v interesu članov samih. Blago, ki ga prevzamejo v vrečicah, se ne raztrese, razen tega pa se članu hitreje postreže. S tem v zvezi naprošamo člane, naj prinašajo s seboj tudi nahrbtnike, odnosno košare, da bi se na ta način izognili zamudnemu zavijanju nabavljenega blaga in stroškom, ki za potrošeni čas in papir podražijo blago. Ljubljanski in mariborski člani naj pri naročilu v blagajni točno povedo, kakšno embalažo so oddali v trgovini; člani s proge pa naj isto označijo na naročilnici. Vreče, steklenice in drugo posodo je označiti z imenom, člansko številko in nazivom blaga, za katerega je dotična embalaža namenjena. Uvažujte to opozorilo, ker bo s tem zamenjava embalaže skoro nemogoča in bodo odpadle tozadevne reklamacije.

Dalje prosimo člane, da priložijo vsaki reklamaciji, ki jo je točno pojasniti, tudi originalni račun, da se s tem pospeši rešitev.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:

Koroški kol., Frankopanova c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova, telefon št. 606

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 8

Obračunske cene veljavne od 20. avgusta 1940 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	*
„ Og	„	*
„ št. 2	„	*
„ št. 5	„	*
„ ajdova	„	5·75
„ koruzna	„	3·25
„ „ krmilna	„	*
„ pšenična krmilna	„	*
„ ržena	„	4—
Otrobi, pšenični debeli	„	2·40
„ „ drobni	„	2·20
Zdlob, činkvantin	„	4·30
„ koruzni	„	3·75
„ pšenični	„	*
Žikin zdlob ¼ kg	zav.	7—

Testenine

Domače

Fidelini	kg	8·25
Krpice	„	8·25
Makaroni	„	8·25
Polži	„	8·25
Rezanci	„	8·25
Špageti	„	8·25
Zvezdice	„	8·25

Jajčne

Makaroni	kg	11·50
Polži	„	11·50

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	13—
Špageti	„	13—
Jajnine vseh vrst	„	18—
A. C. „ „	„	20—

Deželni pridelki

Čebula, domača, nova	kg	*
Čebula, pražena „Cepo“	doza	7—
Česen	kg	8—
Fižol, tetovski	„	6·50
Ješprenj, srednji	„	6·50
Ješprenjček, drobni	„	8—
Kaša	„	5·25
Krompir, novi	„	*
Piča za kure	„	3·20
Ptičja hrana	„	8·50
Ječmen	„	3·20
Proso	„	3·80
Semena zelenjadna in cvetlična	zav.	1—
Semena fižol in grah	„	2—

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	15—
Rozine, IIa	„	13—
Slive, suhe	„	9—

Orehi celi	kg	7·50
Orehova jederca	„	26—
Lešniki, tolčeni	„	43—
Limone	kom.	1—
Mak plavi	kg	20—
Mandeljni, Ia	„	52—
Rožiči, celi	„	6·50
Rožičeva moka	„	6·50

Sladkor

Kocke	kg	15·50
Sipa, drobna	„	14—
„ debela	„	14·10
V prahu	„	15·50
Bonboni	„	30—
„ Fourres, Ia	„	42—
Bonboniere	kom.	po izb.
Kandis	kg	36—
Margo slad	„	44—
Šumeča limonada	kom.	1—

Sol

Fina	kg	4—
Morska	„	1·50

Kava

Surova Santos	kg	92—
„ Braziljska	„	88—
Žgana Melange	„	114—
„ Braziljska	„	104—

Žitna kava

Ječmenova, slajena, za-		
družna	kg	12:50
Ječmenova, zadružna	„	8:50
Ržena, slajena, zadružna	„	13:50
Kneipp	„	15—
Perola	„	13:50
Proja	„	10—
Žika	„	15—
Ječmenova kava, odprta	„	6:50

Ostale kavine primesi

Cikorija Franck à ½ kg	kg	19—
„ Franck à ¼ kg	„	20:50
„ kolinska à ½ kg	„	19—
„ kolinska à ¼ kg	„	20—
Enrilo	„	22—
Figova kava	„	24—
Redilna kava	„	22—

Mast

Mast Ia	kg	24:50
„ v dozah	doza	132:50
Čajno maslo Ia gorenjsko	„	*
„ „ štajersko	„	*
Kuhano maslo	„	36—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	25—
Hrenovke	kom.	2:25
Jezik, goveji	kg	27—
„ svinjski	„	27—
Krače	„	15:50
Kranjske klobase	kom.	4—

Meso, prekajeno, vratina	kg	26—
Prsni vršci	„	20—
Reberca, brez kože	„	25—
Salama, krakavska	„	30—
„ letna	„	25—
„ milanska	„	64—
„ poljska	„	30—
„ navadna	„	14—
„ ogrska	„	64—
„ pariška	„	26—
„ posebna	„	25—
„ tirolska	„	26—
Slanina, hamburška	„	28—
„ krušna	„	25—
„ papricirana	„	26—
„ prekajena, deb.	„	26—
„ soljena	„	25—
„ tirolska	„	28—
Svinjske glave, brez kosti	„	16—
Šunka, domača, kuhana	„	50—
„ praška	„	28—
„ zvita	„	27—
Želodec suhi	„	30—

Ribe — pastete

Polenovka	kg	28—
Sardele, očiščene, v olju	„	—75
Sard. obr. s kaper., mala	doza	4:50
„ „ „ „ velika	„	9:50
Sardine 1/3	„	10—
Sardine 1/4	„	9—
Sardine 1/5	„	8—
Sardine 1/10	„	4:50
„	kom.	1:25
Pašteta, jetrna	doza	6:25
„ sardelna	„	7—
Guljaž, goveji	„	10:50
Vampi	„	9—

Delikatese

Citronat	kg	100—
Naš čaj	zav.	6—
Čaj v dozah . . . . . vel. doza		38—
Čaj v dozah . . . . . mal. doza		22—
„ „ zavitkih . . . . . zav.		5:50
„ „ „	„	14—
„ „ „	„	3—
Čaj v zavitkih . . . . . zav.		28—
„ brazilski „Mate“	„	5—
„ odprti	kg	250—
Čokolada à ¼ kg . . . . . tabl.		15—
„ „ 1/10 „	„	6:50
„ „ 1/20 „	„	3:50
„ z lešniki . . . . . kom.		1:50
„ „ „ 1/10 kg tabl.		8—
„ „ „ 1/6 „	„	16—
„ mlečna 1/14 kg	„	7—
„ „ 1/7 „	„	14—
Čokolada ribana	kg	50—
Drobtine	„	7—
Gorčica	„	20—
„	koz.	8—
Jajca, štajerska		*

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Juhan, mali	stekl.	11—
„ veliki	„	22:50
„ na drobno	dkg	1:45
Kakao, holandski	kg	74—
Kaprni	„	60—
Keksi v zavitkih . . . . . zav.		6—
„ „ „ à 1 kg	„	25—
„ na drobno	kg	25—
„ v pločev. dozah . . . . . doza		28—
Kruh črn in bel	štruca	2—
Kumarce, kozarec	38— do 70—	
Kvargeljni	kom.	—50
Kvas	kg	42—
Maggi, mali	stekl.	12—
„ srednji	„	21—
„ veliki	„	30—
„ na drobno	dkg	1:60
„ kocke	kom.	1—
Marmelada, slivna	kg	18—
Marmelada, marelična	„	30—
„ „ doza		
à 1 kg	„	31—
Med, mali lončki	„	2—
Med, srednji lončki	„	5—
Med, veliki lončki	„	9—
Desert šnite	„	1:75
Napolitanke, dolge	„	1—
„ „ zav.		15—
Oblati	„	15—
Otroški piškoti	„	16—
Ovomaltine, mala . . . . . doza		10:50
„ srednja	„	24—
„ velika	„	43—
Paradižniki, 1/5 kg	„	5—
„ 1/2 „	„	11—
„ 1 „	„	20—

Prihajajte v prodajalno v odrejenem terminu, pa boste dobro in hitro postreženi. Embalažo pošiljajte pravočasno.

Sir, Chalet	kom.	1:50
" "	škatl.	9—
" emendolski, Ia	kg	32—
" Parmezan	"	87—
" trapistovski	"	28—
" edamski	"	30—
Soda, jedilna	"	20—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding	zav.	2:75
Čokoladna krema	"	3:75
Čokoladni prašek za puding	"	3—
Malinov prašek za puding	"	2:75
Mandelnov prašek za puding	"	2:75
Pecilni prašek	"	1:25
Pripomoček za vkuhanje	"	2:25
Rumenilo	"	1:25
Vanilijeva krema	"	3:25
Vanilijin prašek za puding	"	2:75
Vanilijin sladkor	"	1—
Zmes za šartelj	"	13—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3—
Ingver	"	2:50
Janež	"	2:50
Kamilce	kg	55—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2:50
Korjander	"	2:50
Lavorjevo listje	"	1—
" zrnje	"	1—
Majaron	kg	65—
Muškatov cvet	zav.	3—
Muškatovi orehi	kom.	1:75
Paprika, huda	zav.	3—
" sladka	"	3—
Piment, cel in zmlet	"	2:50
Poper, " " " "	"	3—
Vanilija v šibkah velika	kom.	7:50
Žafran	zav.	1—

Tekočine

Kis za vlaganje	l	4—
" nav., dvojno močni	"	3:50
" vinski	"	5—
Olje, olivno	"	24—
Francosko žganje, mala	stekl.	10—
" " srednja	"	26—
" " velika	"	52—

Brandy, à 0'35 l	stekl.	28—
" " 0'70 l	"	46—
Liker, Balkan, grenki	l	42—
" " sladki	"	42—
" Pelinkovec	"	37—
" razni	"	38—
Rum Ia, à ½ l	stekl.	34—
" Ia, " 1 l	"	58—
" Ila, " ½ l	"	25—
Esenca za liker	"	5—
Rumova esenca	"	8—
Žganje, borovničar, à ½ l	"	24—
" brinjevec, " ½ l	"	21—
" hruševcevec, " ½ l	"	21—
" slivovka, " ½ l	"	21—
" tropinovec, " ½ l	"	21—
Vino, belo, štajersko	l	14—
" Mušk. Silvanec	"	14—
" Jagodinsko, črno	"	12—
" cviček	"	12—
" belo, dalmatinsko	"	11—
" Opolo in Ružica	"	11—
" Prošek	"	26—
" Vermut	"	30—
Malinovec, à ½ l	stekl.	16—
" odprti	kg	22—
Radenska voda ¹⁴ / ₁₀ l	stekl.	7:50
" " ½ l	"	3:75
Rogaška voda ¹⁴ / ₁₀ l	"	7:50
" " Donati 1 l	"	7—
Grenka voda Fr. Jožefova	"	12—

Potrebščine za perilo

Mila

Hubertus nav.	kg	16—
" terp.	"	17—
Hubertus, sivo	"	15—
Merima	"	16:50
Schicht, navadno	kg	16—
" terpentin	"	17—
Zlatorog, navadno	"	16—
" terpentin	"	17—
Radiša milo nav.	"	14—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	42—
„Henko“ soda	zav.	2:50
Lux	"	4:50
Perion	"	5—
Persil	"	6—
Radion	"	5:50
Snežinka	"	4:50
Ženska hvala	zav.	2:50
Radost peric	"	2:50
Teksil	"	2:50
Belil	"	2:75

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2:50
Lug	"	4—
Boraks	zav.	2:50
" carski	škatl.	5:75
Škrob rižev	"	6—
" "	zav.	1:50
Plavilo v kockah	"	2:50
Plavilni papir	"	1:75
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	17—
" " " vel.	"	18—
Pralni stroji, pločev. mali	"	19—
" " " vel.	"	21—
Vrvi za perilo	15 m	} Cene po kvaliteti
" " "	20 m	
" " "	25 m	
" " "	30 m	
" " "	40 m	
Obešalniki za sušenje perila	kom.	20—
Ščipalka za perilo	"	—25

Toaletni predmeti

Milo, Elida, Favorit	kom.	8:50
" " 7 cvetic	"	8—
" Glicerin	"	6—
" " olivia	"	4—
" kopalno	vel.	13—
" kopalno	mal.	8—
" Karbol	"	4—
" mandeljnov	"	7:50
" Olivia	"	7:50
" „Astra“	"	5—
" Osiris	"	7—
" za roke	"	5—
" peščeno Zlatorog	"	2—
" Speick	"	3—
" Stella	"	5—
" za britje Ia	"	8:50
" " " Ila	"	3—
Cimean	"	7—
Chlorodont	"	7—
Doromat	"	9—
Kalodont	mala	7—
"	vel.	13—
Odol	mala stekl.	22—
"	sred.	35—
"	vel.	65—
Olje, orehovo, pristno	"	8—
Olje za sončenje in masažo	"	8—
Ustna voda Cimean	"	19—
Kolonska voda	mala	15—
" "	vel.	26—
Esenca za kolonsko vodo	stekl.	20—
Krema za kožo Cimean	doza	10—
Krema za kožo Elida	nočna tuba	14—
Krema za kožo Elida	dnevna	14—

